SUOMI-UNKARI

Tässä numerossa mm.

UUTTA HAMLET-TULKINTAA

LAMMAS-PAIMEN TAITEEN MESTARINA

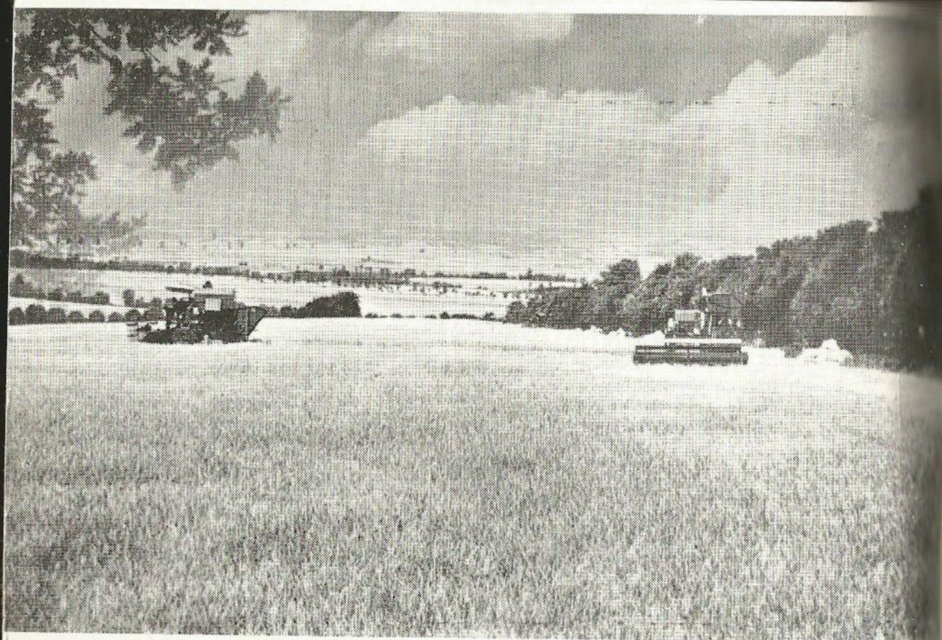
NELOSET UNKARISSA

BUDAPESTIN "VATSASSA"

URHEILUA

N:o 10

Hinta 30 mk

SUOMI-UNKARI

SUOMI—UNKARI SEURA r.y:n ÄÄNENKANNATTAJA

Julkaisija: **SUOMI—UNKARI SEURA r.y.**
Toimitusneuvosto: **Suomi—Unkari Seuran johtokunta**
Päätoimittaja: **Ilmari Orras**

Syysk. 5 pnä 1952

SISÄLTÖ:

Lehti ilmestyy 12 kertaa vuodessa
Toimituksen ja konttorin osoite: **Helsinki, Mikonkatu 8. A. 13.**

TILAUSHINNAT:

1/1 vuosikerta	300 markkaa
Irtonumerohinta	30 markkaa

Tilauksia vastaanottavat kaikki postitoimipaikat ja Rautatiekirjakauppa.

Sadonkorjuumuistoja Unkarista. Kansikuvassa leikkuupuimurit vehnäpellolla ja tähkien seppelöimä unkarilainen sadonkorjuutyttö. Toisella kansisivulla ylh. leikkuupuimurit vyöryvät kultaisella vehnäpellolla Herceghalmin valtiontilalla ja (alh.) tanssien luovuttavat maatalousosuuskuntien hilpeät viljankorjaajat osuuden sadostaan valtiolle.

ZSIGMOND MÓRICZ-

realismin perustaja Unkarin kirjallisuudessa

Unkarin kansa viettää syyskuun 4 päivänä tänä vuonna suurimman realistisen kirjailijansa Zsigmond Móriczin kuoleman 10-vuotispäivää. Móricz syntyi 1879 ja julkaisi ensimmäisen teoksensa 1908. Hänen esikoisteoksensa "Seitsemän kreutserin" suuri alkuperäisyys ja sen tekemä vaikutus yleisöön osoittivat, että Zsigmond Móricz oli aloittanut uuden aikakauden Unkarin kirjallisuudessa — realismin voiton aikakauden.

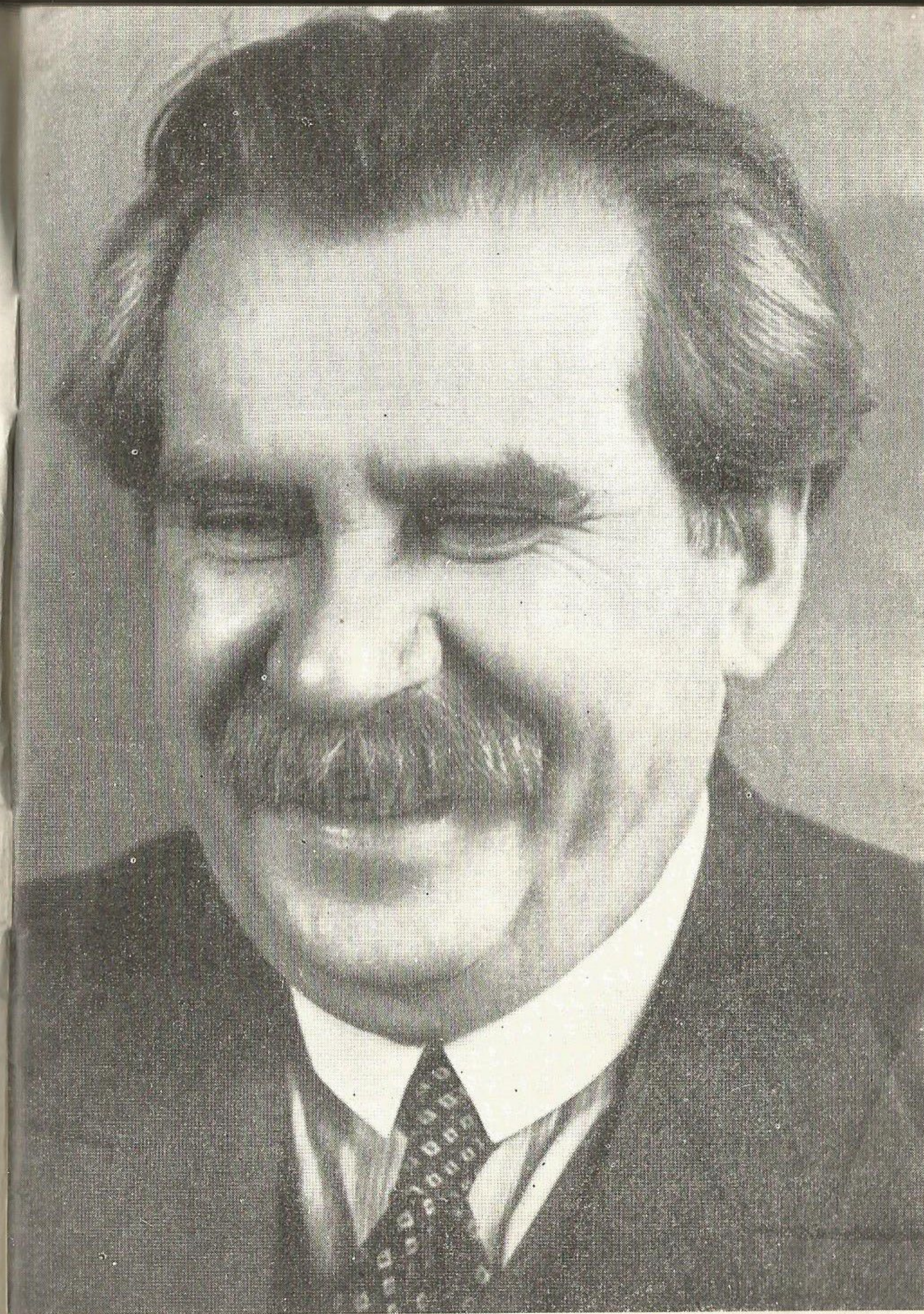
Teoksen saavuttama menestys ei merkinnyt Móriczin henkilökohtaiselle kehitykselle ainoastaan sitä, että hän pääsi toimeentulostaan vaivalloisesti taistelevan, kulintyötä toimituspöytänsä ääressä raatavan kirjailijan kohtalosta asemaan, jossa hän saattoi vihdoinkin antautua kirjailijakutsumukselleen ja elää siitä. Tähän kutsumukseen antautuminen merkitsi hänelle myös syvästi inhimillistä ja samalla poliittista tekoa — tekoa, joka oli määräävä koko hänen elämälleen. Hän kirjoitti teoksensa "Seitsemän kreutseria" pikku poikansa kuolinvuoteen ääressä, ja juuri tämä aika, kuten hän kirjoitti, "katkaisi sen nuoran, joka kiinnitti minut yleisen järjestyksen napaan".

Aikakauden suurin runoilija Endre Ady totesi selvästi Móriczin merkityksen tervehtiessään häntä sanoilla: "Katsokaa Zsigmond Móriczia, joka yksin vastaa kokonaista vallankumouksellista vapaajoukkoa".

On ilmeistä, että Móriczin subjektiivinen tunnustus ja Endre Adyn tervehdys tahtoivat sanoa samaa, nimittäin että oli ilmestynyt uusi kirjailija, joka repäisi itsensä irti silloisen yhteiskunnan hallitsevasta järjestyksestä, vieläpä kääntyi sitä vastaan.

Móriczin maalaama kuva unkarilaisten kylien köyhyydestä herätti kauhua Unkarin 1900-luvun hallitsevassa luokassa. Mutta Móricz ei pysähtynyt kurjuuden naturalistiseen kuvailemiseen. Hän osoitti myös, mitkä mahtavat intohimot kansassa liekehtivät. Mutta se suorasukaisuus, millä hän kansaa kuvasi, ei suinkaan pyrkinyt salaamaan sitä arvoa ja kauneutta, jota ei edes kurjuus kyennyt tuhoamaan kansan sielussa. Hänen sisäistä hartautta huokuva tyylinsä paljasti ratkaisevasti kirjailijan sympatiat, jotka olivat kokonaan kansan asian puolella.

Kukaan muu unkarilainen kirjailija ei tietänyt niin paljon köyhistä kuin Móricz. Hänen päiväkirjansa kertoo meille, missä määrin köyhät luottivat häneen. V. 1931 hän kävi erään vanhan kehrääjättären

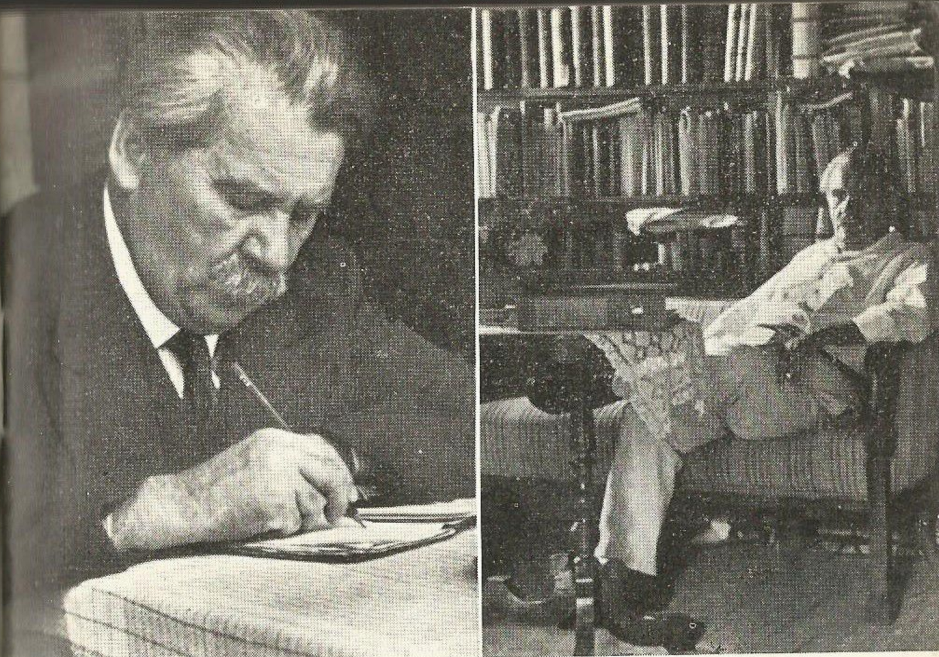
luona. "Kolme päivää me kehräämme, minä ja tyttäreni, ansaitaksemme kilon jauhoja", tunnusti vanhus hänelle. "Me ansaitsemme 10 helleriä päivässä. Jo sylki maksaa enemmän", lausui vanhus Móriczille, joka merkitsi vanhuksen sanat muistiin.

Móriczin yhteiskunnasta maalaama kuva on siksi niin suunnattoman rikas, koska hänellä on yhtä hyvä tuntemus riistettyjä sortavasta luokasta, ensi sijassa rikkaitten talonpoikien ja suurtilallisten elämästä. Lukuisissa romaaneissaan ja lukemattomissa novelleissaan hän käsittelee suurtilallisten maailmaa, jotka perinnöstä ovat valmiit murhaan, maailmaa, jossa maannälkä määrää vieläpä nuorten rakkaudesta ja lapsien syntymästäkin. Järkyttävällä voimalla hän paljastaa tämän sieluttoman, kylmän maailman lait romaanissa, jossa kerrotaan pienestä orpotytöstä, jota muuan suurtilallinen lainasi maksutta paimeneksi eräästä orpolastenkodista.

Zsigmond Móricz valotti kuomuvaunuissaan pöyhkeilevien, mustalaismusiikin parissa huvittelevien unkarilaisten herrasmiesten maailmaa ja osoitti, mitkä kriisit sitä uhkasivat, mitkä sisäiset vastakohdat nakersivat sen voimia, kuinka kypsää se jo oli perikadolle. Hänen kuuluisan, vapautuksen jälkeen elokuvatun romaaninsa "Herraskemut" sankari ajautuu päiviä kestäneiden juominkien jälkeen itsemurhaan ja langettaa ei vain itsestään, vaan koko siitä luokasta, johon hän kuuluu, seuraavan tuomion: Päämäärätöntä, turmiota tuottavaa elämää.

Móricz paljastaa "patriarkaalisen" tilanherran elämän ajanvastaisuuden tyylillä, jossa vielä on havaittavissa hienoista myötätuntoa ja anteeksiantoa. Sitä terävämmäksi muuttuu hänen kritiikkinsä, kun hän kuvailee tätä ylvästelevää parasiittiluokkaa vallan haltijoina, ministeriöiden, parlamentin ja komitaattivirastojen virkaherroina. Keisari Frans Josefin ja amiraali Horthyn turmeluksesta hän kirjoitti sellaisella paljastavalla voimalla, että Itävallan ja Unkarin hallitukset, joiden arkoihin kohtiin Móriczin kritiikki osui, ryhtyivät häntä useammankin kuin yhden kerran mitä häikäilemättömimmin vainoamaan.

Nämä vainot johtivat siihen, että hän kääntyi joksikin ajaksi aikakaudestaan pois ja käytti suuret ihmiskuvaajakykynsä ja realistisen neroutensa historiallisen romaanin palvelukseen. Näin syntyi "Siebenbürgen"-trilogia, jossa hän kuvaili koko rikkaudessaan 17. vuosisadan feodaalisia olosuhteita, mitä kirjavimpia ja suurisuuntaisimpia vallasta taistelevia hahmoja sekä antoi ylenmäärin värikkään kuvan keskenään taistelevista eduista ja suurista intohimoista. Toisesta historiallisesta trilogiastaan hän kirjoitti loppuun vain kaksi ensimmäistä osaa, joissa hän kuvaili erään legendaariseksi sankariksi muuttuneen betjaarin vaiheita ja kansan elämää vuoden 1848 vapaustaistelun ajoilta.

Vas. *Zsigmond Móricz tekee muistiinpanoja matkustellessaan Unkarissa.* *Oik.* *Kuulu kirjailija ja osa hänen valtavaa kirjastoaan.*

Kun Zsigmond Móricz kymmenen vuotta sitten kuoli, täytti hänen elämäntyönsä jo 70 nidettä. Siitä lähtien on joka vuosi ilmestynyt uusia, tähän asti tuntemattomia Móriczin töitä. Hänen "Koottujen teoksiensa" julkaisemista ei vielä ole saatu päätökseen, koska niihin liittyy aina uusia teoksia ikään kuin hän eläisi ja loisi yhä uudelleen. Vasta nyt on ilmennyt hänen perintönsä koko suunnaton laajuus. Käsikirjoituksiin ja jo ammoin unohtuneiden lehtien palstoihin ja alakertoihin kätkeytyy vielä paljon hänen töitään, jotka koottuina muodostavat komean nidemäärän.

Hänen perintönsä taiteellista ja moraalista suuruutta on toistaiseksi vaikea arvioida. Mitä enemmän me hänen perintöönsä syvennymme, sitä enemmän meidät vangitsee hänen sankariensa tiheästi kansoitettu ja vaihteluista runsas maailma. Tämän maailman mittasuhteet muistuttavat Shakespearen, Balzacin ja Gorkin mittasuhteita. Voimme sanoa, että hänen onnistui vihdoinkin — joskin vain katkelmittain — luoda koko Unkarin yhteiskuntaa esittävä "inhimillinen näytelmä", mikä työ jo nuoruudessa kangasteli hänen silmiensä edessä. Unkarin feodalismin

16 kultamitalia

Tarkistettujen tietojen mukaan voitti Unkari Helsingin olympialaisissa kaikkiaan 16 kultamitalia, 10 hopeamitalia ja 16 pronssimitalia. Näin ollen Unkarin suurvalta-asema ja kolmas pistesija urheilumaailmassa Neuvostoliiton ja Yhdysvaltain jälkeen muodostui vieläkin loistavammaksi kuin tarkistamattomien lopputuloksien perusteella oli mahdollista todeta.

Mátyás Rákosi,
Unkarin uusi pääministeri.

ja kapitalismin hajaantumisprosessin täydellisestä kuvasta Móriczilla puuttuu vain kapitalismin haudankaivaja — työväenluokka.

Mutta Zsigmond Móricz on, joskaan ei teollisuustyöläisten piiristä, niin kuitenkin kyläköyhälistön maailmasta ja oman lapsuutensa muistoista löytänyt inhimillisiä arvoja, joita hän on kuvaillut ja joita tällä hetkellä ilmentää Unkarin kansassa sosialismin rakentaminen.

Näihin arvoihin on Móricz myös sorron vuosina viitannut tulevaisuuden panttina. Móriczin sympaattisten sankarien, hänen nuorten ja köyhien talonpoikiensa kestävyys, intomielisyys ja rikas sielunelämä eivät tarvitse enää joutua tukahdutetuiksi, vaan ne voivat ilmetä vapaasti ja koko kansan hyväksi. Siksi Unkarin kansa tuntee olevansa niin lähellä Zsigmond Móriczia — kirjailijaa, joka sorron raskaimpina vuosikymmeninä kohdisti koko huomionsa kansaan ja asettui koko sydämestään sen puolelle.

Siksi muistelee Unkarin kansa Zsigmond Móriczin kuoleman kymmenentenä vuosipäivänä suurta kirjailijaansa mitä hartaimmalla sydämellisyydellä ja miltei lapsellisella rakkaudella.

Uutta Hamlet-tulkintaa

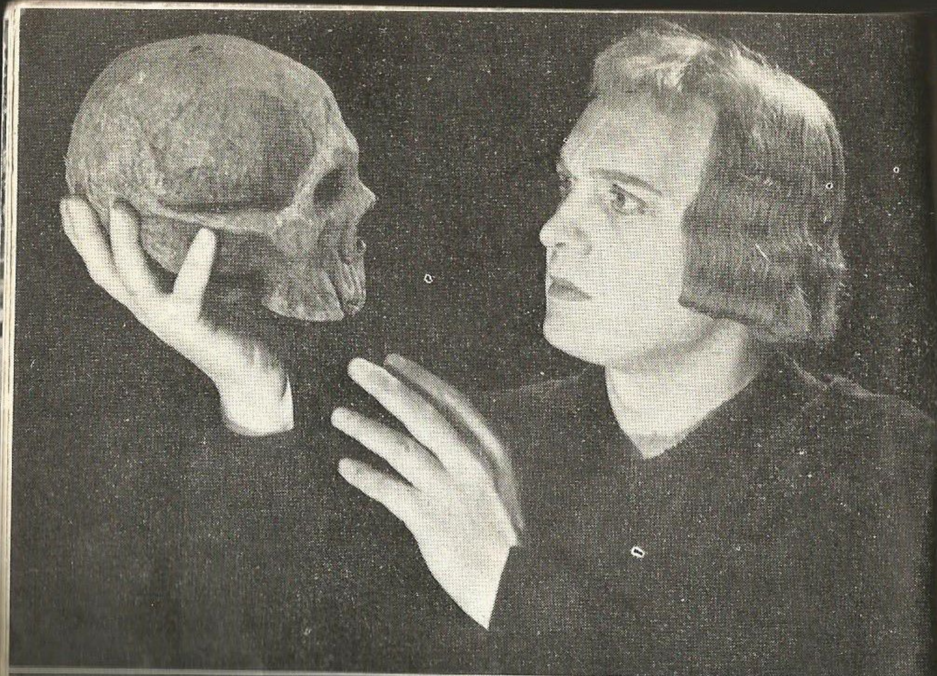
Viime tammikuun lopusta lähtien on Shakespearen Hamlet-näytelmää esitetty uudessa muodossa Budapestin kansallisteatterissa täysille katsomoille kolmena tai useampana iltana viikossa.

Olisi tavallaan harhaanjohtavaa nimittää tätä näytelmää uudeksi, vaikkakin siinä tosin on monia epätavallisia, miltei ainutlaatuisia piirteitä verrattuna tämän William Shakespearen ehkä suurimman ja ainakin varmasti mielenkiintoisimman näytelmän pitkän historian aikana nähtyihin lukuisiin mitä erilaisimpiin esityksiin.

Näinollen voidaan sanoa Unkarin kansallisteatterin johtajan Tamás Majorin ryhtyneen ainutlaatuiseen yritykseen hänen päättäessään esittää näytelmän niin, että siinä esiintyy vuorotellen kolme Hamletia yleisön edessä. Mut-

Hamlet kostaa isänsä kuoleman (László Ungvári ja József Juhász).

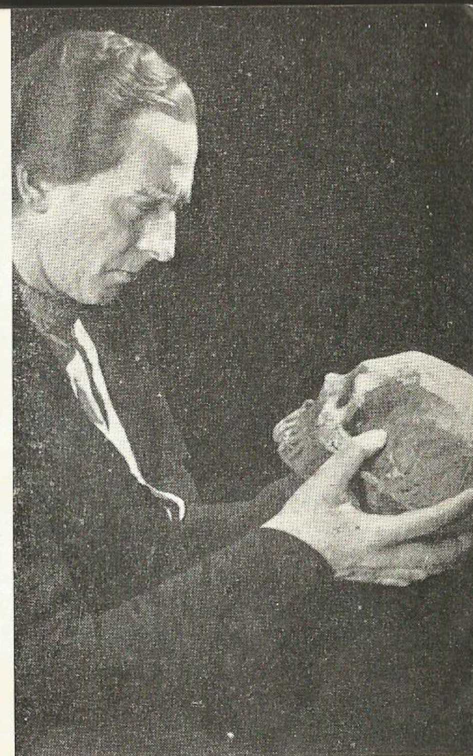

ta kaikkein hämmästyttävin piirre tässä erikoislaatuisessa Hamlet-esityksessä on, että siinä on yritetty ja uskallettu luoda uudelleen Hamletin luonne kaikkein luotettavimpien Shakespeare-traditioiden mukaan.

Tämä on merkinnyt, että se enemmän tai vähemmän psykopaattinen epäröiminen, mikä on ollut tavallinen, miltei yleinen piirre kaikille eri maissa viimeisten sadan vuoden aikana esitetyille Hamleteille, on saanut väistyä uuden Hamletin tieltä, jonka päämääränä on kostaa isänsä kuolema ja palauttaa siten maahan moraalinen järjestys, jonka murhaajan, kuningas Claudiuksen turmeltunut ja tyrannimainen valta oli miltei kokonaan hävittänyt.

Major ja Gellért omaksuivat tunnetun teorian ja näkökannan, jonka mukaan Shakespearen Hamlet kuului alunperin ns. kostonäytelmänä tunnettuun yleiseen ja suosittuun näytelmälajiin, mutta joka kuitenkin älylliseltä tasoltaan on huomattavasti ylempänä sen ajan muiden näytelmäkirjailijain tuotteita. Tämä oli lähtökohta ja perusta, jolle he rakensivat uuden Hamletinsa.

"Pääpyrkimyksenämme oli, hahmoteltuamme uuden esityksemme yksityiskohdittain ja äärimmäisen huolellisesti", lausui taiteilija Gellért, "näyttää kerrankin katsojille, että Hamletin kosto ei ollut henkilökohtainen

Kolme Hamletia: Vas. ylhäällä Lajos Basti, vas. alhaalla László Ungvári ja ylh. Tamás Major.

asia. Hän ei halunnut kostoa vain rakkaan isänsä menetyksen aiheuttaman surun herättämien intohimojen tyydyttämiseksi, vaan palauttaakseen moraalisen järjestyksen, jonka hänen äitinsä rikollinen avioliitto ja hänen setänsä alhaiset teot olivat järkähdyttäneet, vaikkakaan hän ennen isänsä haamun kohtaamista ei ollut voinut epäillä kunin-

gas Claudiuksen olevan myös hänen isänsä murhaaja. Ensimmäisen näytöksen loppusanoissa, Hamletin jättäessä näyttämön Horation ja Marcelluksen kanssa, ilmenee hänen kostaja-mielensä hahmottuminen:

— Sijoiltaan aika mennyt on:
— voi, että
Juur minä synnyin laittamaan
sit' ehjäks"

"Kuninkaan haamun ilmestyminen jo ennen kuin he puhuivat siitä hänen pojalleen ja vaikka he eivät tietäneet mitään varmaa Claudiuksen suorittamasta murhasta, varmisti Horation ja hänen asetoverinsa Marcelluksen ja Bernandon käsitystä, että hengen ilmestyminen "ennustaa muutosta suurta valtakunnassamme", ja että Tanskan mädännäisyys voi viedä maan perikatoon, ellei "taivas sitä ohjaa"

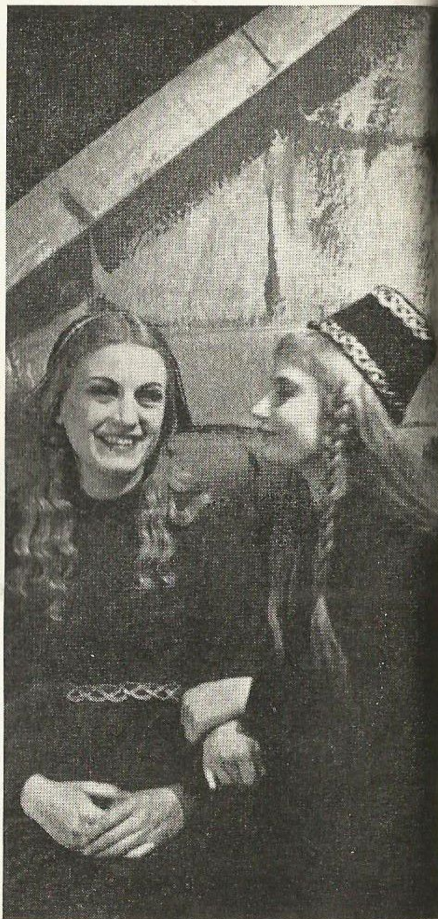
Toinen seikka, jota uudessa esityksessä on yritetty korostaa tai paremminkin asettaa oikealle paikalleen Shakespearen oman "korostuksen" mukaan, on, että Hamlet näytti olevan Tanskan koko kansalle todellinen sankari ja maan suuri toivo. Ofelian lausumat sanat saavat täten uuden ja luontevan merkityksen:

— Silmä hovimiehen, viisaan
kieli, urhon kalpa,
Tään kauniin vallan kukoistus
ja toive,

Tapojen peili, taidon esikuva,
Ihanteen ihanne...

Claudius itse kunnioittaa ja pelkää Hamletin hallitsevaa persoonallisuutta ja hänen suurta kansansuosiotaan. Tragedian loppukohtauksessa Fortinbras lausuu seuraavat sanat:

— Päällikköä neljä
Lavalle Hamletia kantakoot
Kuin sotilasta. Kuninkaana
varmaan

Kaksi Ofeliaa: Eva Szörényi ja Violetta Ferrari.

Claudius ja Laertes punovat juonia Hamletia vastaan (József Juhász ja Pál Somogyvári).

Kuninkaan tavall' ois hän
menetellyt.
Sotaiset soitannot ja sotamenot,
Hänt' ylistellen, saattoon
liittykööt.

☆ ☆ ☆

Oli luonteenomaista, lausuu taiteilija Gellért, että Sir Lawrence Olivierin näytelmästä tekemässä filmiversiossa nämä lauseet jätettiin pois, eikä nuori Fortinbras näyttäytynyt lainkaan loppukohtauksessa. Sir Olivierin elokuva, jota myös Unkarissa on esitetty suurella menestyksellä, on kuitenkin tehnyt miltei korvaamattoman palveluksen, sillä sen on onnistunut herättää laajojen katsojapiirien mielenkiinto tätä näytelmää kohtaan.

"Minun täytyy sanoa" — Gellért huomauttaa — "että, olivatpa sitten syynä elokuvan välitön vaikutus tai, mikä tuntuu todennäköisemmältä, muut seikat, Hamletistamme, sellaisena kuin olemme tuottaneet sen tänä vuonna 1952, on suureksi tyydytykseksemme jälleen tullut se, mitä

sen on täytynyt olla kolme ja puoli vuosisataa sitten 1600-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä, Shakespearen omana aikana, kansannäytelmä, teatteria kansalle eikä vain muutamille harvoille etuoikeutetuille. Lisäksi se tuo mieleen Shakespearen ajan muistot myös sikäli, että kansallisteatterimme yleisö on seurannut koko viiden tunnin ajan, minkä näytös lyhentämättömän tekstin takia kestää, esitystä mitä suurimmalla kunnioituksella ja tarkkaavaisuudella. Vielä täytyy huomauttaa, että valtaosa heistä on tavallisia työläisiä, jotka saapuvat suoraan työpenkkiensä tai toimistopöytiensä äärestä teatteriin kello kuudeksi ja lähtevät sieltä vasta neljännestä vailla kaksitoista."

☆ ☆ ☆

Olemme jo maininneet, että eräs Majorin ja Gellértin Hamlet-esityksen erikoisimpia piirteitä on, että siinä esiintyy näyttämöllä vuorotellen kolme Hamletia. Tämän epätavallisen järjestelyn pääsyynä oli, että halusimme esityksen olevan kansallisteatterin melkein koko näyttelijäkunnan hyvän yhteistyön tulos. Senvuoksi myös kuningatar Gertruden osaa esittää kolme näyttelijätärtä. Kuningas Claudiusta lukuunottamatta muita suurempia osia, kuten Poloniusta, Laertesia, Horatiota ja Ofeliaa, esittävät useammat näyttelijät.

Tämä järjestely on osoittanut, kertoi johtaja Gellért, että koko esitys muodostuu elävämmäksi ja se vastaa paremmin meidän pyrkimyksiämme. Esitys ei ole päässyt kangistumaan muotoihinsa, vaan se kehittyy jatkuvasti. Kolme Hamletia yhdellä kerralla oli tietysti harvinainen makupala teatteriarvostelijoille, mutta myös monet katsojat ovat olleet siinä määrin kiinnostuneita uudesta järjestelystä, että ovat käyneet tutustumassa kaikkiin kolmeen eri esitykseen.

Lavastuksen päätarkoituksena on ollut antaa katsojille selvä käsitys siitä, että näytelmän koko toiminta tapahtuu Helsingörin kuninkaallisen linnan muurien sisäpuolella. Senvuoksi linnan jykevät tornit ja rintavarustukset näkyvät taustalla kohtauksissa hautausmaalla ja tasangolla, missä Hamlet tarkastelee Fortinbrasin sotajoukkoja.

Huoneiden ja linnansalien sisustus, samoinkuin näyttelijäin puvut, noudattavat tyyliä, joka vallitsi noin puoli vuosisataa ennen 1600-luvun alkupuoliskoa, jolloin Hamletia esitettiin ensi kertaa.

Itse Helsingörin linnan arkkitehtuuri laadittiin selvästi keskiaikaiseksi, kun taas sisällä, esimerkiksi holvikäytävässä, missä Hamlet esittää yksinpuhelunsa "ollako vai eikö olla", näkyy aineksia varhaisrenessanssin arkkitehtuurista.

Rainakuvia Unkarista

Kun allekirjoittanut, tunnetusti "rainakärpäsen purema" henkilö sai nähtäväkseen äskettäin ilmestyneen teoksen "Unkarin maantieto", syntyi hänessä ajatus Unkari-rainan valmistamisesta. Raina on filminauhalle otettu kuvasarja, jossa olevat kuvat saadaan suuressa koossa näkyviksi verrattain yksinkertaisilla projektoreilla, joita tällä hetkellä lienee maassamme käytössä noin kolmisentuhatta kappaletta. Ajatus johti käytännöllisiin toimenpiteisiin ja tuloksena oli rainan suunnittelu ja valmistus. Kuva-aineiston saimme Unkarin lähetystöstä ja rainan valokuvauksellisen puolen hoiti Finlandia-Kuva, joka otti rainan varastorainakseen, so. myydäkseen sitä omaan laskuunsa kouluille ym. ostajille. Tekstin ja kuvien järjestyksen suunnittelu jäi allekirjoittaneen tehtäväksi. Unkarin täkäläisen lähetystön lähetystösihteeri antoi työssä arvokasta apua, hankkien tarvittavia kuvia ja osallistuen suunnitteluun.

Unkari-rainassa on 64 kuvaa, joilla koetetaan antaa eräänlainen yleiskuva Unkarista. Suurin osa kuvista on samoja kuin ylempänä mainitsemassani kirjasessakin. Alussa olevien karttojen jälkeen kuvataan luontoa, kaupunkeja, teollisuutta, maataloutta, liikennelaitosta, viisivuotissuunnitelmaa, koululaitosta, lastenhuoltoa, urheilua ym.

Kuviin liittyy monistettu teksti, jossa annetaan asiatiedot, jotka ovat tarpeellisia rainaa esitettäessä.

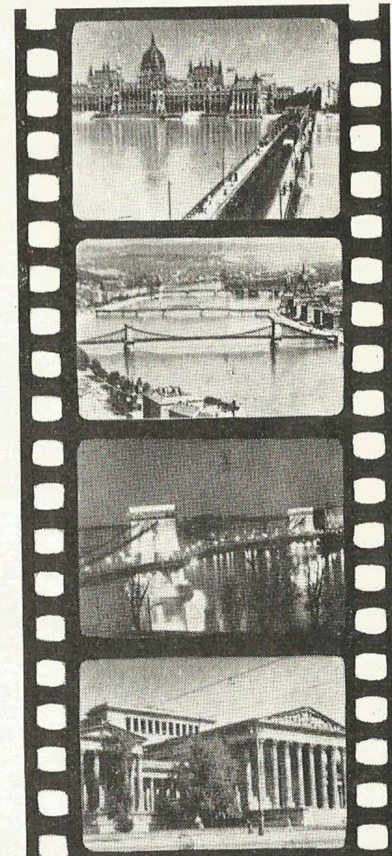
Rainaa on käytetty jo useissa kymmenissä eri tilaisuuksissa. Mm. Helsingin työväen sivistystyöjärjestön tilaisuuksissa se on ollut kaikkein kysytyimpiä, mikä osoittaa sitä elävää harrastusta, jota maassamme tunnetaan uusissa olosuhteissa toimivaa sukulaiskansaamme kohtaan. Useat muutkin järjestöt ja koulut ovat rainan hankkineet. Kun rainan tekstiä ei ole vielä ollut monistettuna, on sitä saatu mainitulta sivistystyöjärjestöltä. Nyt sitä lienee jo F.—K:stakin saatavana.

* * *

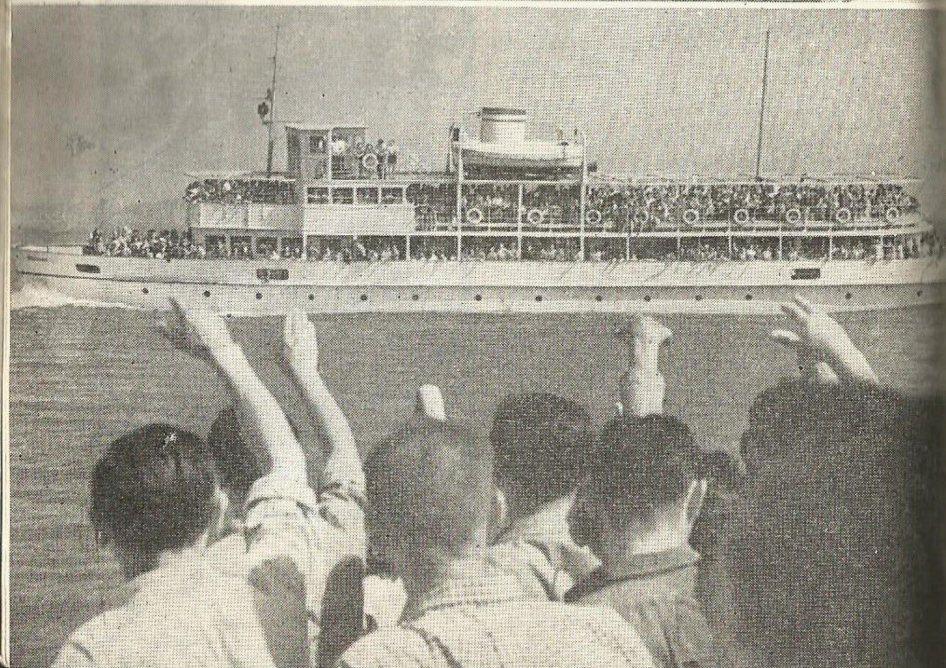
Raina kiinnostanee eri puolilla maatamme olevia unkarinystävien seuroja. Sitä voidaan esittää kaikilla maassamme käytettävillä "rainakoneilla", joita on kouluilla ja eri yhdistyksillä ja joita saataneen lainatakin. Mahdollisesti seurakin voi koneen itselleen hankkia.

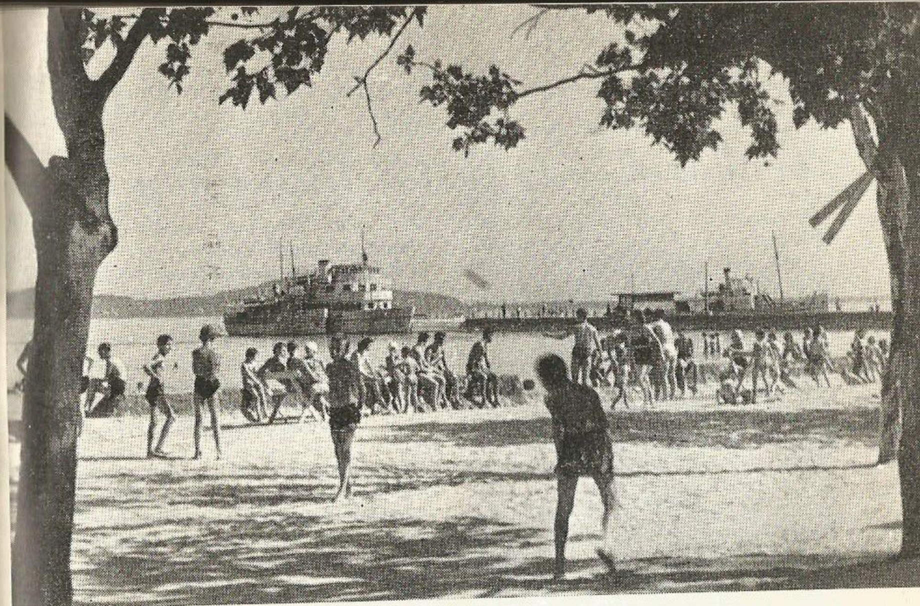
Toivottavasti saamme lähiaikoina muitakin Unkaria käsitteleviä rainoja tai irrallisia kuvasarjoja. Aiheista ei ole puutetta. Mainittakoon tässä esimerkkinä sellaiset aiheet kuin Unkarin työläisten elämä, Unkarin kouluolot, lasten elämä Unkarissa, unkarilaiset pilapiirrokset, runoilija Petöfi jne. Luulenpa, että jos asiaan ilmaistaan kiinnostusta, ao. rainoja myös saadaan.

Hannes Kasanen.

Työtätekevien lomailua Balatonilla. — Äskettäin Balatonilla aloitti liikenteensä työtätekevien lomalaiva "Beloiannisz". Kuvissamme vasemmalla ja yllä "Beloiannisz" lähtee Badacsonyn puolelta ystävällisten kädenvilkutusten saattamana ja höyryää Balatonin "meren" yli itärannikon paratiisimaisiin lomakeskuksiin.

Unkarin perustuslaista:

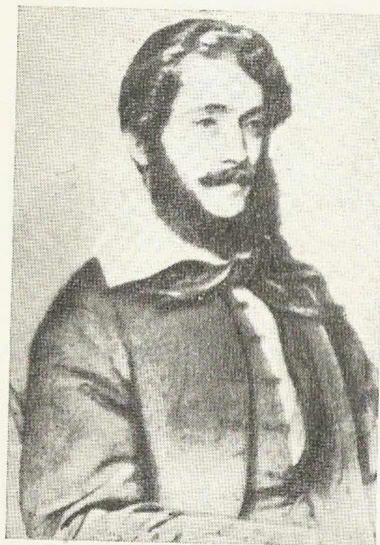
1. LUVUN 2 §. Unkarin Kansantasavalta on työläisten ja työtätekevien talonpoikien valtio.

49 §. Unkarin Kansantasavallan kansalaiset ovat samanarvoiset lain edessä, ja he nauttivat samoja oikeuksia.

Laki rankaisee ankarasti kansalaisten eroittamisen sukupuolen, uskonnon tai kansallisuuden mukaan.

Unkarin Kansantasavalta takaa kaikille alueellaan asuville kansallisuuksille mahdollisuuden äidinkielellä tapahtuvaan opetukseen ja kansallisen kulttuurinsa vaalimiseen.

LAJOS KOSSUTH,
Unkarin vapaustaistelun johtaja

Lajos Kossuth. — Piirros tehty hänen maanpakolaisaikanaan Lontoossa.

Unkarin kansa juhlii tänä vuonna viime vuosisadan suurimman unkarilaisen valtiomiehen ja v:n 1848 vapaustaistelun organisaattorin Lajos Kossuthin syntymän 150-vuotisjuhlaa.

Unkarin vallankumous tapahtui maaliskuussa 1848 ilman verenvuodatusta. Maaliskuun 15. päivänä onnistui Pestin väestön kukistaa ilman aseellista taistelua feodaaliset omistussuhteet ja toteuttaa Unkarin riippumattomuus. Tämän voiton pohjalla saattoi Kossuth Pozsonyissa kokoontuvilla viimeisillä sääntömääräisillä valtiopäivillä yhdessä Pestin vallankumouksen innoittaman edistyksellisen enemmistön kanssa luoda ne lait, jotka oikeudellisesti-kin turvasivat porvarillisen muutoksen ja kansallisen riippumattomuuden. Täten lakkasivat maaorjasäädökset ja ensimmäinen riippumaton Unkarin hallitus perustettiin. Mutta Habsburgit pitivät myönnytyksiään vain väliaikaisina, ja niin Unkarin vallankumousleirin velvollisuutena oli valmistautua vastaanottamaan vastavallankumouksen odotettavissa oleva hyökkäys ja lyömään se. Vallankumouksen vasemmistolaiset johtajat Petőfi, Táncsics, Madarász, Kossuth ym. kehoittivat kansakuntaa valppauteen useaan otteeseen.

Heinäkuun 11. pnä Kossuth pyysi ensimmäiseltä kansaneduskunnalta 200 000 sotilasta ja 42 miljoonan forintin määrärahaa turvatakseen täten maan puolustuksen aineelliset ja aseelliset ehdot. Yksimielisellä innostuksella hyväksyi eduskunta Kossuthin pyynnön.

Kesän kuluessa olivat keisarin joukot hukuttaneet vereen Prahan väestön kapinan ja saivat ratkaisevan voiton Italian vapaustaistelujoukoista. Elokuun 31. päivänä antamallaan säädöksellä keisari vaati, että itsenäinen Unkarin sota- ja rahaministeriö on lakkautettava, so. yhdistettävä Itävallan vastaaviin ministeriöihin. Syyskuun 4. päivänä hän käski kroatialaisen paanin Jellasichin keräämään Kroatiassa oleskelevia Itävallan joukkoja hyökkäykseen Unkaria vastaan.

Nämä kaksi hovin toimenpidettä osoittivat kaikille selvästi Battyhány-hallituksen kompromissipolitiikan vararikon. Battyhány esittikin eronpyynnön hallituksensa nimessä.

Syyskuun 11. pnä Jellasich johti joukkonsa Drávan yli ja lähti etenemään suuntana Buda.

Syyskuun 29. päivänä Dunantulin joukot päälliköidensä epäröinnistä piittaamatta ottivat yhteen Jellasichin joukkojen kanssa ja saivat niistä ratkaisevan voiton. Parlamentti julisti laittomaksi keisarin hajoituskäskyn. Pian se eronneen hallituksen tilalle uskoi toimeenpanovallan ylimmän johdon uudelle vallankumoukselliselle elimelle, ns. maanpuolustusvaliokunnalle, jonka puheenjohtajaksi tuli Kossuth.

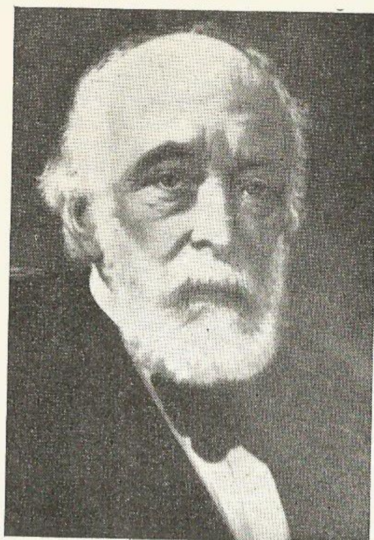
Noina päivinä Kossuth osoitti väsymättömän tarmonsa, valtavan työkykynsä. Hän ehdotti parlamentille liikekannallepanomääräyksen antamista, jonka parlamentti hyväksyi yksimielisesti.

Ulkomaille lähetetyt unkarilaiset sotilaat kutsui Kossuth takaisin. Syyskuun 24. päivänä hän lähti Alföldiin kutsumaan kansaa aseisiin. Hänen tiensä oli voittokulkua. Maan kaikissa osissa riensivät kymmenet tuhannet nuoren armeijan lippujen alle.

Tällävälin oli Jellasichia takaa-ajanut Unkarin joukkue edennyt Itävallan rajalle saakka. Lokakuun 6. pnä puhkesi Wienissä uusi kapina. Wienin työläiset ja ylioppilaat tarttuivat aseisiin ja estivät unkarilaisia vastaan aiottujen joukkojen lähettämisen. Prahan tyranni, herttua ja sotamarsalkka Windischgraetz alkoi piirittää sankarillista kaupunkia, mutta Unkarin armeija, jonka velvollisuus ja samalla etu olisi vaatinut yhtymistä kaupun-

Debrecenin Suurkirkko, jossa parlamentti ja Lajos Kossuthin vallankumoushallitus pitivät istuntojaan vapaustaistelun aikana 1849.

Lajos Kossuth. — Vanhuudenkuva

gin urheisiin puolustajiin, ei Artur Görgeyn petollisen esiintymisen vuoksi ylittänyt rajaa, vaan viikkomääriä katseli toimettomana Wienin piiritystä. Görgey suostui murtautumaan Itävallan alueelle vasta sitten, kun Wienin proletaarit vuodattivat vertaan viimeisillä barrikaadeilla, ja hän kärsi alhaisen tappion Schwechatin luona.

Schwechatin tappion jälkeen tunkeutui Windischgraetz joulukuussa 1848 ylivoimaisten joukkojensa kärjessä Unkariin. Görgey luovutti taistelutta Györin, perääntyi aina Budaan saakka ja jatkoi sieltä Kossuthin ohjeista piittaamatta edelleen perääntymistä taisteluitta. Hän luovutti pääkaupungin ja pakotti näin parlamentin ja maanpuolustusvaliokunnan muuttamaan tammikuun alussa Debreceniin. Sieltä Görgey lähti valtaisan, turhan kierroksen tehden viimein vuoristoihin.

Kossuth ei menettänyt toivoaan täysikään tilanteessa. Hän vain lisäsi, lujitti järjestävää työtään ja esitti kansakunnan ja kenraaleiden esikuvana maineikkaan puolalaisen vallankumouskenraalin Bemin, joka voitokkaasti eteni Transsylvaniassa ja vapautti sen kokonaan maaliskuuhun mennessä. Hän kehoitti laajoja talonpoikaisjoukkoja perustamaan partisaaniosastoja.

Talonpoikaispartisaanien toiminta oli osaltaan vaikuttamassa siihen, että Windischgraetz ei jatkanut etenemistään talven kuluessa Tiszántuliin, jolloin vallankumoushallitus sai hengitysaikaa ja saattoi valmistautua kevään taisteluihin. Maaliskuun lopulla maanpuolustusarmeija, joka oli voimistunut sekä miesvahvuudeltaan että aseellisesti, siirtyi vastahyökkäykseen. Päähyökkäyksen linjassa se niitti voittoja voittojen jälkeen ja löi vajaan kuukauden aikana vihollisen Itävallan rajalle.

Samanaikaisesti voitokkaiden kevätoperaatioiden kanssa tapahtui siirtymistä oikealle sisäpolitiikassa, vallankumouksellisen leirin sisällä. Parlamentissa pääsivät yhä suurempaan enemmistöön Debreceniin muuton jälkeen ne ainekset, jotka syksyllä suostuivat vastarintaan vain Pestin väestön painostuksesta ja nimittivät itseään "rauhanpuolueeksi". Vasemmisto vaati tämän vuoksi jo maaliskuussa Kossuthia hajoittamaan parlamentin, jonka vaatimuksen Kossuth torjui. Mutta hän hyväksytti parlamentilla huhtikuun 14. pnä riippumattomuusjulistuksen, joka riisti Habsburgin hovilta oikeuden Unkarin kruunuun ja julisti Unkarin riippumattomaksi tasavallaksi. Unkarin tasavallan hallituksen pääministeriksi valittiin Kossuth.

Heinäkuussa hyökkäsi Unkariin 165 000-päinen Itävallan armeija kenraali Haynayn johdolla. Mutta maahan tunkeutuvat itävaltalaiset eivät tulleet yksinään. Pohjoisesta tuli heidän avukseen 193 000-päinen venäläinen armeija ruhtinas Ivan Paskevitshin johdolla.

Nuoriso viettää lomaansa

Nuorison lomanviettopaikat Balaton-järven 200 kilometrin pituisella rannikolla ja Unkarin vuoriston kauneimmilla paikoilla kaikuvat nuorten riemukasta naurua keväästä myöhäiseen syksyyn. Toive, joka ennen vapautusta näytti Unkarissa mahdottomalta, on nyt toteutunut: sadattuhannet maaseutunuoret, kansakoulujen ja oppikoulujen oppilaat, korkeakoulujen opiskelijat ja ammattioppilaat viettävät kesäviikot levon ja virkistyksen parissa keräten uusia voimia työtä ja opiskelua varten.

AMMATTIOPPILAIDEN LOMAT

Tulevaisuuden ammattityöntekijät — ammattioppilaat — saavat vuosittain neljän viikon täysipalkkaisen loman. Valtion työvoimatoimisto, joka vastaa ammattityöläisten koulutuksesta, huolehtii, että jokaisella ammattioppilaalla on mahdollisuus viettää loma-aikansa haluamassaan lomahotellissa.

Lomanviettopaikoissa on näillä nuorilla käytettävissään urheilu- ja pelikentät. Myös urheilutarvikkeet jaetaan ilmaiseksi. Jokaisessa lomahotellissa on kirjasto ja erikoinen kulttuurihuone lomanviettäjiä varten, jotka huolettomien lomaviikkojen jälkeen palaavat virkis-

Tätä valtavaa ylivoimaa vastaan saattoi Unkari asettaa vain 172 000 miestä. Alussa Kossuth luotti länsivaltojen tukeen, mutta kävi ilmi, että luottamus oli perusteetonta. Suurvaltojen välillä oli tosin ristiriitoja, mutta ne unohtivat ne silloin, kun niiden oli liittouduttava Unkarin pelättyä vallankumousta vastaan.

Kesällä alkavien sotaoperatioiden jälkeen Kossuth antoi käskyn armeijan komentajille perääntyä joukkoineen Temeköziin, koska vapaustaistelun voidaan odottaa päättyvän voittoon vain siinä tapauksessa, että Unkarin joukot yhdistyvät ja lyövät erikseen Itävallan ja Venäjän joukot.

Mutta Görgye ei kiirehtinytkään perääntymistään, ja kun hän ehti Temeköziin, oli Bem jo kärsinyt ratkaisevan häviön. Hallitus erosi elokuun 11. päivänä. Kossuthin oli paettava ulkomaille. Elokuun 13. päivänä Görgye laski häpeällisesti aseensa vihollisen edessä.

Vapaustaistelu kärsi tappion, mutta Kossuthin muisto elää jatkuvasti Unkarin kansan sydämessä. Hän kokosi Unkarin kansan joukkoja taisteluun riippumattomuuden puolesta, sortoa vastaan vuosikymmeniä kestäneiden taantumusvuosien aikana.

Ja vasta tänään, sosialismin rakentamisen aikakaudella, ymmärretään todella Kossuthin sanat, jotka hän lausui vuonna 1848: "Luottakaamme itseemme, ja kansan innoittuneella voimalla voitetun rauhan pyhässä sylissä nousee Unkarin vapaa maa kukoistamaan paratiisina."

tyneinä ja reippaina jatkamaan käytännöllisiä ja teoreettisia opintojaan.

NUORTEN TYÖLÄISTEN LOMAT

Työlaki, joka säätää Unkarin työtätekevien työolot, takaa kaikille kahden viikon perusloman, johon lisätään lisää päiviä palvelusajasta ja työn tärkeydestä riippuen. Nuoret työläiset saavat erikoisia lisälomapäiviä, ja näin heidän täysipalkkainen loma-aikansa vaihtelee tavallisesti kolmesta neljään viikkoon.

Nuoret unkarilaiset työläiset viettävät lomansa valtion kustannuksella ammatiliittojen kansallisen neuvoston ylläpitämissä nuorison lomahotelleissa. Tällöin ei ainoastaan asunto ja ruoka ole ilmaista, vaan myöskin matkat edestakaisin. Teollisuuslaitosten erikoiset huoltorahastot maksavat nuorille matkakustannukset.

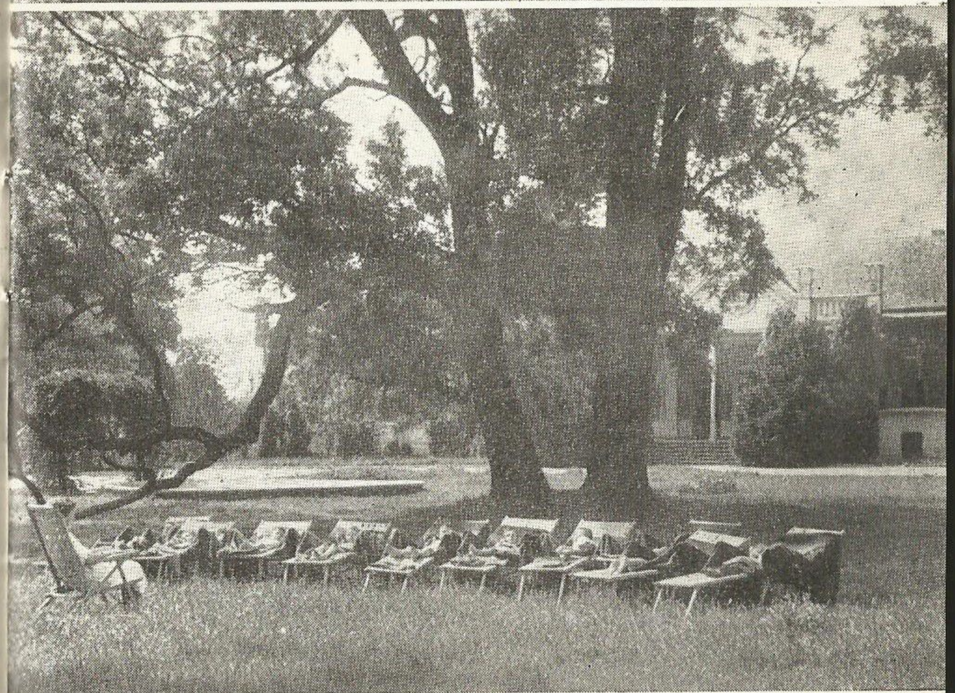
Myöskin tehtaat ja laitokset auttavat osaltaan nuorten työntekijöittensä lomanviettoa. Monet suuret teollisuuslaitokset ovat rakentaneet nuorille työläisilleen lomakoteja Tonavan rannoille, vuoristoon ja Balaton-järven rannikolle. Osa nuorista, työssään parhaiten kunnostautuneet, oleskelee loma-aikanaan vielä ihanteellisemmissa oloissa: joka vuosi viettävät sadat nuoret unkarilaiset työläiset kesälomansa Mustanmeren rannikolla, Tátra-vuorten luonnonkauneissa lomakeskuksissa tai Puolan Karpaattien parhaissa lepokodeissa, minne asianomaisten maiden nuoret ovat heidät kutsuneet. Samanaikaisesti on naapurimaiden nuorisoa unkarilaisten vieraina Unkarin lomakeskuksissa. Näitten yhdessä vietettyjen viikkojen aikana nuoret solmivat yhä lujempia ystävyyssiteitä kansojen välille.

PIONEERIT

Työtätekevien valtio ei myöskään laiminlyö hauskojen lomien järjestämistä 7—14-vuotiaille koululaisille, pioneereille. Nuoret saavat viettää kuumat kesäkuukaudet luonnon parissa kaukana kaupunkien katujen hehkuvalta asfaltilta.

Pioneeriliike järjestää vuosittain kesäleirinsä uudenaikaisiin, hyvinvarustettuihin lomanviettopaikkoihin. 7—10-vuotiaat muodostavat omat ryhmänsä ja 11—14-vuotiaat omansa. Nuoret lepäävät, harrastavat urheilua ja leikkivät opettajien johdolla. Kukin ryhmä viettää

Unkarin nuoriso viettää lomaansa Unkarin kauneissa vuoristoissa ja ent. loisteliaissa herraskartanoissa, jotka on muutettu nuorison lepokodeiksi.

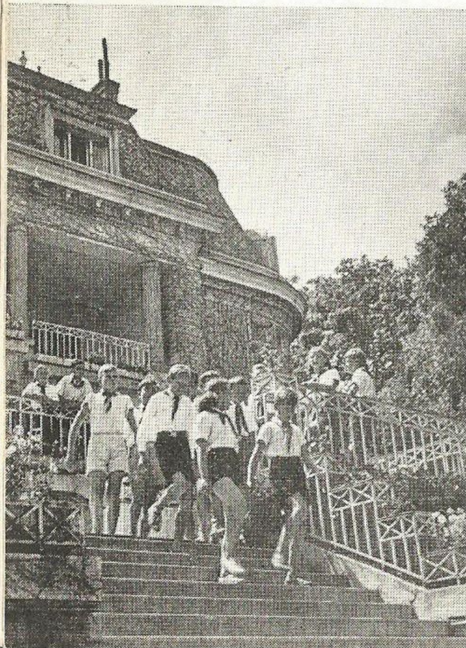
noin kolme neljä viikkoa leirillä valtion maksaessa kaikki kustannukset. Kesän alusta loppuun saapuu vuorollaan yhä uusia ryhmiä pioneerileireille, joissa joka kesä sadattuhannet nuoret viettävät lomaa levon ja virkistyksen merkeissä.

AMMATTILIITTOJEN JA NEUVOSTOJEN LASTENLOMAKODIT

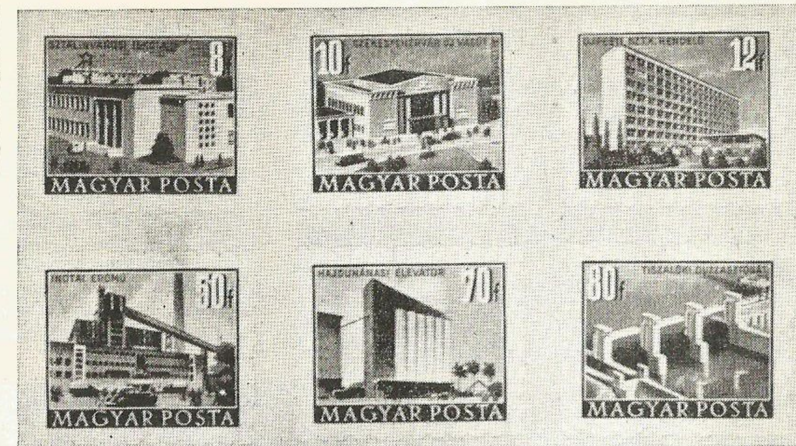
Pioneeriliikkeen ohella lähettävät myös ammattiliitot joukoittain lapsia erikoisesti lapsille varattuihin lomakoteihinsa. Eräät ammattiliittojen lomapaikat on rakennettu vain äitejä ja heidän pienokaisiaan varten. Sillä aikaa kun äidit lepäävät, harrastavat urheilua tai nauttivat muulla tavalla lomastaan, huolehtivat koulutetut lastenhoitajat heidän lapsistaan. Tällä tavoin äidit saavat olla pienokaistensa luona ja nauttia kuitenkin huolettomasta lomasta.

Vuonna 1951 vietti kokonaista 60.000 lasta lomansa valtion kustannuksella ammattiliittojen lomakodeissa. Tämän lisäksi hyvin monet lapset saivat nauttia kesästä lomakodeissa, joita Unkarin kaupunkien ja kylien paikalliset neuvostot ovat perustaneet työtätekevien lapsille.

Feodaalisen aateliston entiset komeat linnat on nyttemmin luovutettu paljon tärkeämpään tarkoitukseen — nuorison opinto-, lepo- ja virkistyskeskuksiksi.

Unkarissa ilmestyy parhaillaan uusi lisäarvomerkkisarja, joka esittelee viisivuotissuunnitelman aikana valmistuneita rakennuksia. 8, 10 ja 12 fillerin lisäarvomerkit on jo laskettu liikkeeseen ja 50, 70 ja 80 fillerin lisäarvomerkkejä painetaan parhaillaan.

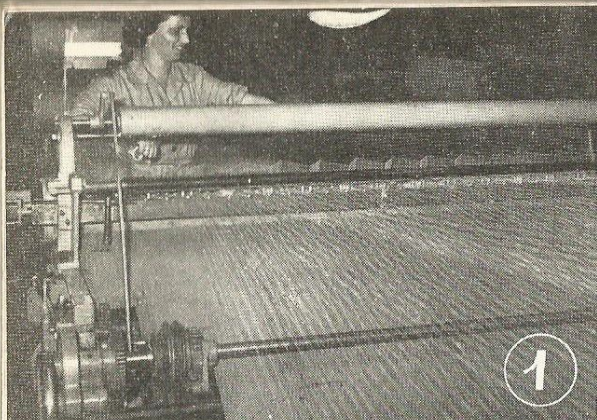
Unkarin perustuslaista:

48 §: Unkarin Kansantasavalta takaa työtätekeville oikeuden sivistykseen.

Unkarin Kansantasavalta toteuttaa tämän oikeuden laajentamalla ja yleistämällä kansansivistystä ilmaisella ja pakollisella yhteiskoululla, oppi- ja korkeakouluopetuksella, täysi-ikäisten työtätekevien jatkokoulutuksella ja koulutettavien aineellisella tukemisella.

50 §: Unkarin Kansantasavallassa nauttivat naiset samoja oikeuksia kuin miehet.

Naisten samanarvoisuutta palvelee: heidän työehtonsa turvataan samoin kuin miesten työehdot, raskauden aikana saavat naiset palkallisen loman, äitiys- ja lastensuojelu on turvattu lakisääteisesti, edelleen on olemassa erikoiset äitiys- ja lastensuojelusäädökset.

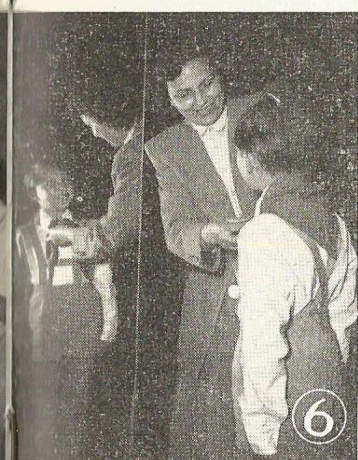
Kuvia unkarilaisen työläisen päivästä

1. Rouva Imréné Magyar Pamutipar-tehtaan kutomossa. 2. Iltapäivälevolla kotona. 3. Misi-pojan kanssa kahvilassa. 4. Rouva Imréné hoitaa työnsä ohessa myös oman pienen taloutensa. 5. Kenkäostoksilla valtion tavaratalossa. 6. Misi-pojan asusteita täydennetään pioneeritavaratalossa. 7. Aineksia week end-ateriaan ostetaan. 8. Pyörä kunnostetaan week end-matkaa varten. 9. Sunnuntaita Tonavan rannalla. 10. Ja sunnuntai-iltana mennään teatteriin.

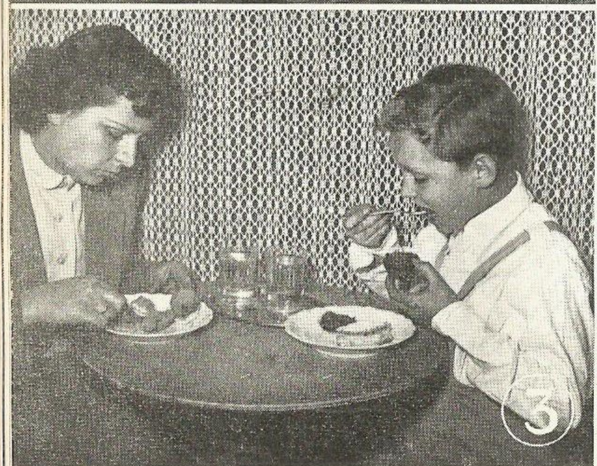

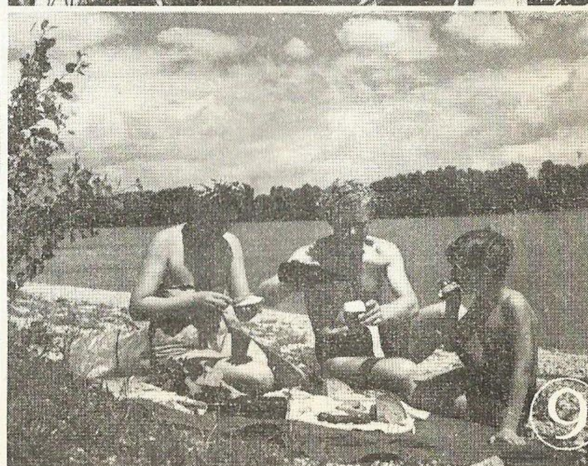

Lammaspaimen Tóth — kaivertimen mestari

Budapestin kansatieteellisessä museossa avattiin äskettäin paimentaiteen näyttely. Näyttelyn järjestelytyöhön osallistuivat myös itse paimentaiteilijat.

Kansantieteellisen museon ensimmäisessä kerroksessa komeilevat kahdessa pitkässä lasikaappirivissä Unkarin paimentaiteen kaikkein kauneimmat mestariteokset: vuosisatoja vanhojen puuleikkausten rinnalla näemme myös nykypäivien paimentaiteilijain töitä.

KAKSI NÄYTTELYN JÄRJESTÄJÄÄ

Erään lasikaapin ääressä keskustelee kaksi näyttelyn järjestäjää: museon johtaja Iván Balassa ja lammaspaimen Mihály Tóth, joka on kotoisin Somogyn piirikunnasta. Lasikaappiin on sijoitettu Mihály Tóthin taiteelliset puuleikkaukset.

Mihály Tóth työssään. — Oik. taskupeili "betyári"-hahmoineen ja savukekotelo, kannessaan Unkarin vaakuna.

Museon johtaja ja somogylainen lammaspaimen ovat hyviä ystäviä. Heidän työnsä on tuonut heidät yhteen.

"Siitä taitaa olla jo noin neljä vuotta, kun tapasin Mihály Tóthin ensi kerran", kertoo Iván Balassa. "Etsin hänet käsiini hänen kotoaan. No, vastaanotto ei ollut juuri sydämellinen. Eikö totta, Mihály?"

Lammaspaimen pyörittelee tuuheita viiksiään ja hänen silmiinsä tulee veitikkamainen ilme.

"No jaa, sitä se ei juuri ollut. Luulin ensiksi, että luokseni tuli joku asiamies aikoen käyttää leikkauksiani jonkin joutavan asian hyväksi. Mutta sitten kävi ilmi, että kotiini oli saapunutkin museomies. Hän puhui vähän, asetteli vain eteeni useita

erinomaisia esineitä, joita Somogyn vanhat paimentaiteilijat olivat leikanneet. Olin aivan ymmälläni nähdessäni yht'aikaa niin monta mestariteosta. Huomattuani, mistä oli kysymys muuttui suhtautumiseni heti. Pian tämän jälkeen minulle tulikin tilaisuus käydä museossa, sillä halusin nähdä vielä enemmän tällaisia esineitä."

Johtaja kertoo, että asiantuntijat tekevät tunnetuiksi paimentaiteilijoille heidän edeltäjiensä töitä ja heidän taiteensa edistyksellisiä perinteitä, jotta he tietävät, mitä niistä he voivat käyttää hyväkseen. Kansantieteellisen museon keräilijät matkustavat kaikkialla maassa yrittäen saada kansantaiteilijat mukaan museon työhön.

Mihály Tóthille kuten muillekin kansantaiteilijoille korvataan heidän matka- ja oleskelunsa, jotta heillä olisi mahdollisuus käydä säännöllisesti museossa. Kansantaiteilijat eivät vain opi, he myös opettavat: he ovat museon asiantuntijoille apuna määriteltäessä erilaisten puuleikkaustöiden ja koristeiden alkuperää, sillä Unkarin suuren tasangon, Alföldin, Transdanubian, pohjois-Unkarin ja muiden seutujen työt eroavat kaikki toisistaan omalaatuisuudessaan. Paimentaiteilijoista osallistuivat Mihály Tóth, vanha János Pálkóczi Látránysta ja András Csorba Tiszaigarista aktiivisesti näyttelyn järjestelyyn.

Vas. ylhäällä koristeellinen paimensauva ja alla kobak-niminen kurpitsapullo.

Museologi ja paimentaiteilija Tóth vaihtavat kokemuksiaan.

PUUKKO JA KAIVERRIN

Ihastuneina katselemme Mihály Tóthin töitä. Puukko ja kaiverrin ovat hänen ainoat työkalunsa. Niillä hän valmistaa ihmeellisimmätkin leikkauksensa. Kysymme häneltä hienosti taivutetun paimensauvan valmistuksen "salaisuutta".

"Parhaiten soveltuvat siihen päärynä- ja kirsikkapuu sekä oratuomi, sillä vain sitkeää puuta voi taivuttaa. Pehmitän kuoritun puun ja alan sitten taivuttaa sen päätä heikolla tulella. Vettä ja tulta, vettä ja tulta. Tämän minä toistan useita kertoja. Lopuksi asetan kepin aurinkoon, ja kun se on täydellisesti kuivunut, voi leikkaaminen alkaa".

IKIVANHOJEN AIHEIDEN JOUKOSSA — RAUHANKYYHKY

Tarkastelemme näyttelyä Mihály Tóthin opastamina.

Kaappeihin on aseteltu mestarillisia teoksia, jotka on valmistettu puusta, luusta, nahkasta tai eläinten karvoista: häränsarvesta leikattu komea sikopaimenen sarvi, kaunis sarvinen suola-astia, ihastuttava partaveitsikotelo, korulipas ja lukuisia muita tarve-esineitä.

Vanhojen paimentaiteilijain esi-

tyksissä — erikoisesti Transdanubiassa — tulee yhä uudelleen esiin unkarilaisen rosvoromantiikan sankari Betyár.

”Paimen piti ennen muinoin Betyárin puolta”, selvittää Mihály Tóth, ”sillä tämä oli hänen sydäntään lähellä. Jos hänen karjalaumansa eksyi tai villieläimet ahdistelivat sitä, eikä hän voinut siitä huolehtia, meni paimen metsiin. Kuka ei tahtonut tulla Itävallan keisarin sotilaaksi — ja sellaisia unkarilaisia nuorukaisia oli paljon — hän meni Betyárin joukkoon. Sorrettu kansa näki hänet sankarinaan. Sen ajan paimentaiteilijat, jotka kaipasivat oikeudenmukaisuutta, kuvasivat häntä koristeleikkauksissaan”.

Paimentaiteilijain nykyisissä töissä ovat dekoratiivisina aineksina nähtävissä uuden elämän aiheet, Unkarin kansantasavallan vaakuna jne.

”Asia on niin, että kansantaide ilmaisee aina todellisia tunteita”, lausuu Somogyn lammaspaimen. ”Esimerkiksi itse olen halunnut leikata töihini rauhankyyhkyn, sillä mitenpä muuten voisin paremmin ilmaista, että me kaikki unkarilaiset haluamme rauhaa”.

Eikä yksin Mihály Tóth, vaan myös muut paimentaiteilijat, asuvatpa he Alföldissä, maan pohjoisosissa tai Transdanubiassa, ovat leikanneet koristelippaisiinsa ja kenttäpulloihinsa vuosisatoja vanhojen aiheiden yhteyteen sen, mitä he ovat sisimmässään tunteneet: rauhan, rauhankyyhkyn.

Tóthin veistämä juoma-astia.

TERVEISIÄ BUDAPESTISTA

Anneli Aarika.

Maahamme on lennähtänyt lyhyelle kesälomalleen Unkarin eteläisemmistä ilmapiireistä nuori suomalainen laululintunen Anneli Aarika, joka ”Suomi—Unkari”-lehden reportterin tielle osuessaan tietenkin joutui heti haastatteluuhriksi. Lupaava ja lahjakas alttolaulajatar oli täynnään uusia elämyksiä ja intoa 3 vuotta kestäneen oleskelunsa ajalta Unkarin kansantasavallassa ja Budapestissa. Koetamme seuraavassa koota olennaisen keskustelustamme haastatteluvälähdyksiksi.

— Kuinka oikein jouduit Unkariin?

— Olin harjoittanut työni ohessa lauluopintoja 5 vuotta Sibelius-akatemiassa täällä ja antanut menestykselliseksi katsottavan ensikonsertin Helsingissä keväällä 1949. Kesällä matkustin Budapestin nuorisofestivaaleihin, ja siitä se alkoi. Voitin III palkinnon nuorisofestivaalien yksinlaulukilpailuissa, ja Unkarin valtio tarjosi minulle mahdollisuuden jatkaa opintojani Unkarin korkeimman musiikkilaitoksen — Lisztin musiikkikorkeakoulun — oopperaluokalla. Minut hyväksyttiin tutkinnossa, ja Unkarin kulttuuriministeriö myönsi minulle 400 forintin kuukausistipendin, vapaan täysihoidon korkeakoulun oppilaskollegiumissa ja ilmaisen opetuksen. 2 vuoden opiskelun jälkeen kuukausistipendi korotettiin 788 forinttiin, johon tuli lisäksi 800 forintin suuruinen oopperastipendi esiintymismahdollisuuksineen oopperoiden pienemmissä altto-osissa.

Omasta puolestamme voimme lukijoillemme ilmoittaa, että laulajatar Anneli Aarika lopetti Lisztin akatemian vuosikurssin parhaimpana oppilaana erikoiskiittävin arvosanoin. Vuosikurssin 16 oppilaasta vain kaksi sai viime heinäkuussa kiinnityksen Buda-

pestin oopperaan, joista toinen oli Anneli Aarika. Siis varsin harvinainen saavutus! Sopimuksia ei enää solmita vuodeksi, vaan ne ovat jatkuvia 2 viikon irtisanomisella. Niihin liittyvät palkka- ym. edut ovat huomattavia.

— Kerrohan jotakin Budapestin oopperasta.

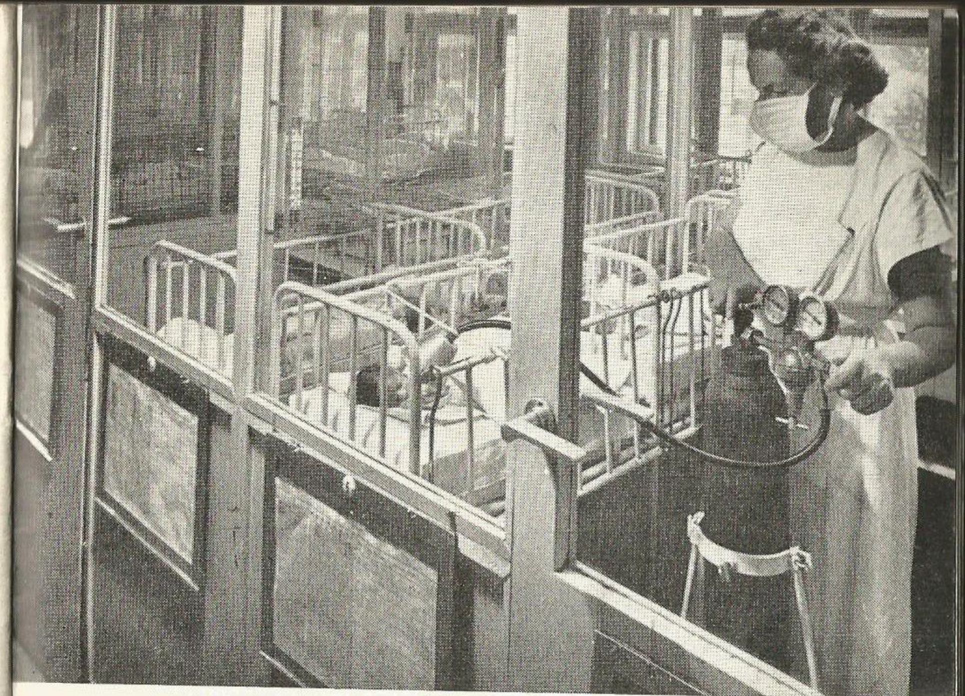
— Budapestin ooppera on suuri laitos. Se toimii kahdessa paikassa — varsinaisessa oopperatalossa ja kaupunginteatterissa. Henkilökunta nousee 1 200:een. Oopperanäytännöt ovat aina loppuunmyydyt, katsomot aina täpötäynnä. Oopperan ohjelma on valtavan laaja, mutta suurin piirtein klassillinen Wagnereineen, Verdeineen, Puccineineen, Tshaikovskeineen, Mussorgskeineen ym. Uusimmista oopperoista mainittakoon kansanlauluaiheille perustuva Zoltán Kodályn "Kehruutupa" ja Pál Kadósan "Seikkailu Husztissa", jossa toista naispääosaa laulan minä. Oopperan baletti on maailman valiotasoa. Oopperan tunnetuimmista taiteilijoista mainittakoon koloratuuri Mária Gyurkovics, alttolaulajatar Anna Németh, entinen Metropolitantähti, bassobaritoni Sándor Svéd ja tenori József Simandy.

— Taiteilijoiden sosiaalinen asema on kunnioitettu ja arvossapidetty, taloudellisesti he ovat turvattuja, heillä on omat loma- ja lepokodit Balatonilla, ilmaiset lääkärit ja lääkärinhoidot ine. Heitä palkitaan aina 50 000 forinttiin nousevilla Kossuth-palkinnoilla ja parhaimpia nimitetään ansioituneiksi kansantaiteilijoiksi arvoon liittyvine huomattavine etuineen.

— Erikoispiirteenä mainittakoon Budapestin oopperaan liittyvä ns. kiertävä ooppera, joka kaikkine varusteineen ja asuntovaunuineen kiertää pitkin Unkaria antamassa näytäntöjä. Oopperan nuoret voimat kokeilevat kiertävän oopperan ohjelmien pääosissa saadakseen esiintymistottumusta ja näyttämökokemusta. Olen käynyt sen matkassa mm. Miskolcissa, Salgotárjanissa, kaivosteollisuuskeskuksessa Tatabányassa ym.

— Entä tulevaisuuden näköalat?

— Ne vaikuttavat innostavilta. Minulla on luvassa suurempia alttotehtäviä Budapestin oopperassa, mm. alttojen toiveosa, Azuzenan rooli "Trubaduurissa". Syyskuun 7. pnä minulla on oma konserttini Helsingin Konservatoriossa, jossa esitän Schubertin lauluja, 5 täällä tuntematonta ja erittäin vaikeasti esitettävää Kodályn laulua, joista 3 on aarioita hänen oopperastaan "Kehruutupa", sekä muita ooppera-aarioita ja osaston suomalaisia lauluja, ja sitten palaan Budapestiin. Viihdyn siellä, ja hartain haluni on myös onnistua siellä taiteilijana.

Unkarilaisia nelosia hoidetaan Budapestin uudessa ennenaikaisesti syntyneitten lasten hoitokodissa.

Unkarilaiset neloset

"Olette saanut pojan!"

Länsi-Unkarissa sijaitsevan Kaposvárin kaupungin suuren sairaalan käytävällä otti leveäharteinen, lujapiirteinen metsätyömies József Csordás tämän uutisen vastaan onnellisesti hymyillen. "Minulla on poika!" Hän suorastaan loisti isänylpeyttä.

Nyt sekoittui isän tunteisiin jo huolestumista. Miten vaimo voi? Muutaman minuutin kuluttua ovi aukeni uudelleen.

"Kaksoset! ... Myös toinen on poika!"

József Csordás purskahti nauruun. Tätä hän ei ollut ajatellut... Ja silloin avautui ovi jälleen:

"Kolmaskin tuli ... poika!"

"Vielä neljäskin poika..."

Tällä välin oli Budapestista jo lähtenyt hiilihappo- ja happiletkuin varustettu erikoisauto Kaposváriin noutamaan neloset Budapestin vastavalmistuneeseen keskosten hoitokotiin.

☆ ☆ ☆

Täällä lehtemme edustaja kävi katsomassa pienokaisia, jotka syntyessään painoivat yhteensä 7 kg 20 g.

Suuressa salissa on rivissä kattoon saakka ulottuvia lasikaappeja. Kussakin kaapissa on kaksi pientä vuodetta ja lisäksi vaaka ja happisäiliö. Neloset lepäävät kahdessa kaapissa. Neljä toisiaan erehdyttävästi muistuttavaa pikkuvauvaa József, András, Sándor ja János, jotka voi erottaa toisistaan vain pieniin ranteisiin kiinnitettyjen nauhojen avulla.

Kaappijärjestelmä takaa keskosten täysin hygienisen eristyksen. Kunkin kaapin tilavuus on 7 kuutiometriä, ja tunnissa kiertää niissä 50 kuutiometriä kosteaa 33-asteista ilmaa ilman että pienokaiset voivat itse havaita jatkuvaa ilmanvaihtoa. Tällä tavoin lapsi saa samat ”elinolosuhteet” kuin kohdussa, sillä vain näin voidaan taata eloonjääminen.

☆ ☆ ☆

Miten nelosten elämä jatkuu edelleen?

Kun heidän painonsa nousee 2,5 kiloon, he pääsevät kaappeja ympäröivään ”käytävään”. Täällä on lämpötila 29 astetta. Muutamien päivien kuluttua heidät viedään toiseen hoitosaliin, missä lämpötila on 25 astetta. Totuttuaan tähän heidät viedään halliin, jossa ikkunoita pidetään avoinna, mutta hoitajattaret valvovat silti, että täälläkään ei lämpötila pääse laskemaan alle 20 asteen.

☆ ☆ ☆

Pienokaiset saavat 24—28 tuntia syntymänsä jälkeen ensin teetä ja senjälkeen äidinmaitoa. Seuraavan kerran he saavat ravintoa vasta ilmaistuaan olevansa nälissään. Tämä tapahtuu joskus vasta parin kolmen päivän kuluttua.

Tämä ruokintamenetelmä edistää ylimääräisten nesteiden poistumista sekä ravinnonottoa; lapsi kehittyy tasasuhtaisesti eikä niele ”väärään kurkkuun”.

Jo kaapeissa otettiin nelosista heti röntgenkuvat ja muutenkin heidät tutkittiin perinpohjin.

☆ ☆ ☆

Vanha Unkari kuului — epäsosiaalisen terveydenhoitopolitiikkansa takia — keskosten kuolleisuuteen nähden Euroopan ensimmäisiin maihin. Kysymystä näiden lasten eloonjäämisestä ei ”virallisesti” otettu edes harkittavaksi.

Nyt on tilanne täysin muuttunut. Kolme vuotta sitten avattiin Budapestissa uusi ajanmukai

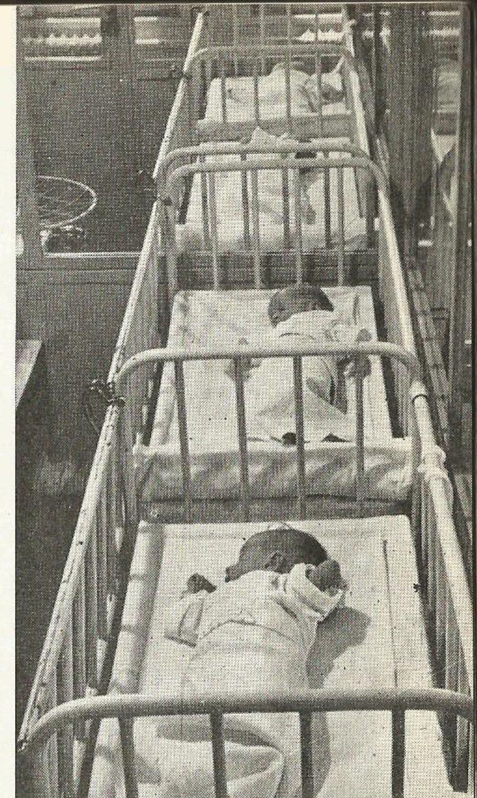
nen hoitokoti ennenaikaisesti syntyneitä lapsia varten, missä alan etevimmät lääkärit tekevät kaikkensa pelastaakseen jokaisen keskosen hengen. Tuskin mikään kuvaa laitoksessa saavutettuja tuloksia paremmin kuin se, että vuonna 1951 1 000—1 500 grammaa painavien keskosten kuolleisuusprosentti oli 18. Tähän lukuun sisältyvät myös ne kuolemantapaukset, jotka usein sattuvat muutaman minuutin tai tunnin parin kuluttua syntymästä.

Tätä tulosta voidaan pitää hyvin huomattavana koko maailmassa. Professori E. Readon esimerkiksi kirjoitti ”American Journal of Diseases of Children”-lehden 1951 tammikuun numerossa kysymyksestä, miten keskoset voitaisiin pysyttää hengissä. Hän esitti, että yleisten kokemusten perusteella voidaan sanoa 1 000—1 500 g painavien keskosten eloonjäämismahdollisuuksien olevan hyvien hoitomahdollisuuksien vallitessa 50 %. Budapestin hoitolassa päästiin tänä vuonna jo 82 prosenttiin.

Laitoksessa suoritetaan jatkuvasti tutkimustyötä. Tämän työn tuloksia tekee ylilääkäri tri Gyula Surányi tunnetuiksi säännöllisesti esitelmien ja alan julkaisujen välityksellä, niin että tutkijain saavuttamia kokemuksia voidaan käyttää hyväksi kaikkialla maassa.

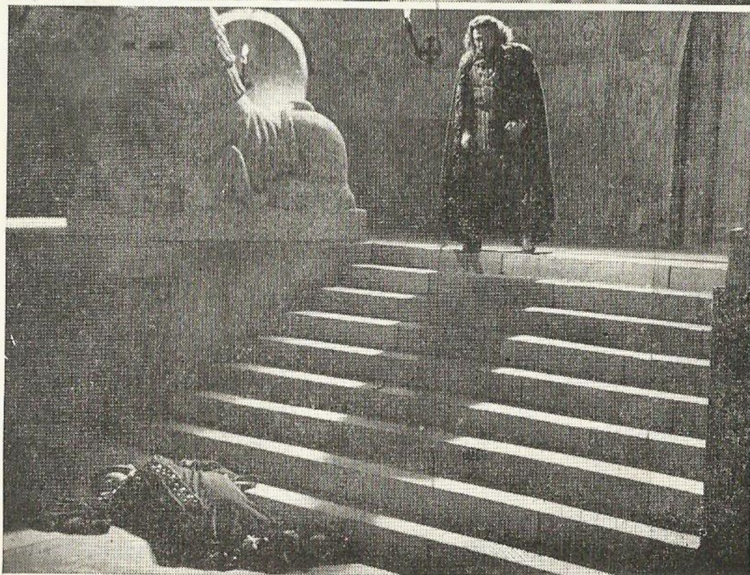
☆ ☆ ☆

Pienokaiset luovutetaan vanhemmille, kun he painavat vähintään 2 500 grammaa ja ovat osoittautuneet terveiksi ja elinkykyisiksi. Siihen kuluu tavallisesti pari kolme kuukautta. Ennenkuin lapset viedään kotiin, käy jokainen äiti viikon ajan joka päivä laitoksessa, missä hänelle opetetaan lastenhoitoa ja ruokintaa. Erikoislääkärit ja hoitajattaret valvovat myöhemminkin säännöllisesti keskosten kehitystä.

Neloset hoitokodin ”lasikaapissa”.

Uusia elokuvia

Vas. Unkarilainen ooppera-elokuva "Erkel", jossa kerrotaan klassillisen unkarilaisen säveltäjän Ferenc Erkelin elämästä. Ylh. Erkel (Kossuth-palkittu Sándor Péchy) uskollisen taistelutoverinsa, puolisonsa (Kossuth-palkittu Eva Szörényi) kanssa eräässä kohtauksessa. Alh. "Bánk Bán-kohtaus elokuvasta. Alhaalla kohtaus elokuvasta "Meri nousee", joka kuvailee vv. 1848—49 vapaustaistelua Unkarissa. Kuvassamme Petöfi innostaa kansaa taisteluun. Oik. näkymä "Semmelweiss"-elokuvasta, joka kertoo kuuluisan unkarilaisen tiedemiehen, "äitien pelastajan" Ignac Semmelweissin elämänvaiheista.

Budapestin "vatsassa"

Yöllisen hiljaisuuden jälkeen Budapestin Suurkauppatorin neonlamppujen valo alkaa himmentyä aamun koittaessa. Taivas on harmaansininen, Tonavan yllä lepää usvaverho. Ja yht'äkkiä kaikki alkaa elää: saapuvien kuorma-autojen lasteja puretaan, laivapillit viheltävät, autotorvet pauhaavat, moottorit surisevat, ihmisäänet kaikuvat ja kaikki tämä sulautuu yhdeksi ainoaksi äänien kohinaksi. Monet sadat erilaiset ajoneuvot, monet sadat ihmiset — purkajat, kuormaajat, vastaanottajat, virkailijat — hoitavat tämän Tonavansataman laajan kauppatorin tavaranvaihdon.

Tälle Budapestin keskustasta 10 kilometrin päässä sijaitsevalle kauppatorille saapuvat Unkarin maaseudun tuotteet pääkaupungin asukkaiden tarpeiksi. Erilaisin liikennevälinein — pikajuna, bussi, raitiotievaunu — helposti tavoitettavalle esikaupunkitorille saapuvat kuitenkin vain vihannekset ja hedelmät. Elävä karja, linnut ja lihatavara kuljetetaan teurastamoihin tai jäähdyttämöihin.

Saapuvien tavarajunien ja laivojen tavaramassat joutuvat kauppatorin valtaisaan halliin. 220 metrin pituisen hallin lasiseinien ja lasikaton läpi virtaa sisään aamuauringon valo. Hallin eri osastoissa on punaisia tomaatteja, sinertäviä luumuja, vihreää paprikaa, kullankeltaisia aprikooseja — eri osastoissa erivärisiä hedelmiä ja vihanneksia.

Kauppatorilla kestää vilkkain liikenne aamunkoitosta kello puoli yhdeksään. Autojono alkaa matkansa hallin pääovelta, ottaa kuormansa kustakin osastosta ja vihdoin täpötäyteen lastattuna lähtee kohti kaupunkia.

Aamutunteina lastataan täällä 600—650 3 to:n kuorma-autoa hedelmin ja vihanneksin. 1,5 miljoonan asukkaan Budapest tarvitsee kesäaikaan kaikkiaan 2 miljoonaa kiloa hedelmiä ja vihanneksia, ja koko tämä määrä toimitetaan kauppahallin välityksellä. Mutta Budapestin väestö kuluttaa vieläkin enemmän, sillä tuotanto-osuuskunnat ja itsenäiset tuottajat tuovat hekin satoja tonneja tavaraa pääkaupunkiin.

Budapestin hedelmä- ja vihanneshuollosta huolehtiva liike "Mezöker" suorittaa ostot 200 pisteessä maan eri puolilla. Kaikista näistä paikoista lähtevät maan tuotteet kohti pääkaupunkia.

Oik. ylh. Suurille hedelmämäärille ei aina löydy tilaa hallissa. Silloin tapahtuu punnitus ja poisvienti paljaan taivaan alla. Alh.: Kuluttaja saa tomaattinsa, paprikansa, persikkansa ja viinirypäleensä tuoreina.

Raudan ja teräksen maa

Unkarin kansantalouden viisivuotissuunnitelma muuttaa Unkarin, joka aikaisemmin oli ensisijaisesti maatalousmaa, raudan, teräksen ja koneiden maaksi, teollisuusvaltioksi.

Suurteollistamisohjelman menestyksellisen toteuttamisen edellytyksenä on voimakkaan ja pitkällekehitetyn raskaan teollisuuden luominen, mikä takaa maan taloudellisen riippumattomuuden. Tärkeä tekijä tässä ohjelmassa on konerakennusteollisuuden kehittäminen ajan vaatimuksia vastaavaksi tehdasteollisuudeksi, joka pystyy tyydyttämään uusien tehtaiden kalustotarpeen ja koneellistamaan maatalouden.

Kapitalistisella aikakaudella Unkarin konerakennusteollisuus ei voinut kasvaa voimakkaaksi, koska länsimaiset monopolistit — Horthy-hallituksen tariffipolitiikan tukemina — estivät johdonmukaisesti sen kehittymistä. Vapautetussa Unkarissa konerakennusteollisuus on Neuvostoliitolta saatujen koneiden, teknillisten kokemusten ja raaka-aineiden ansiosta kehittynyt maan tärkeimmäksi teollisuushaaraksi.

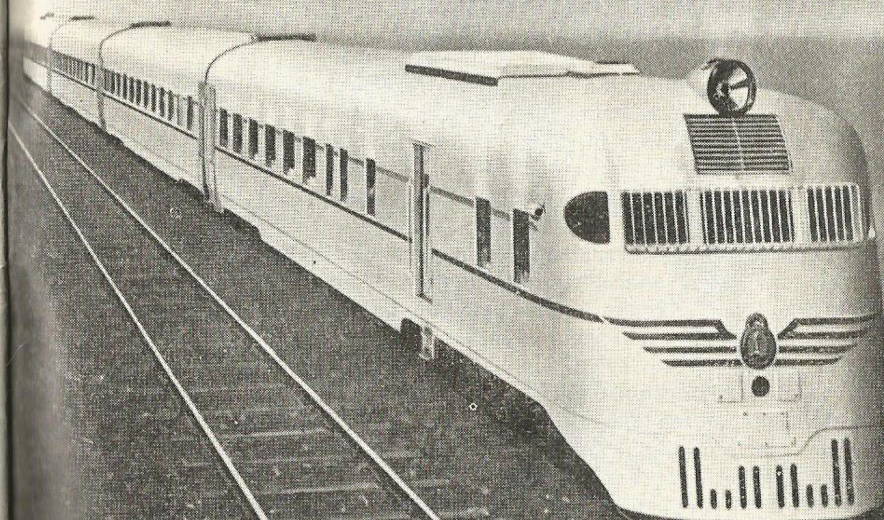
Vuosina 1930—1938 (8 vuodessa) Unkarin konetehtaiden tuotantokyky kasvoi vain 11 %.

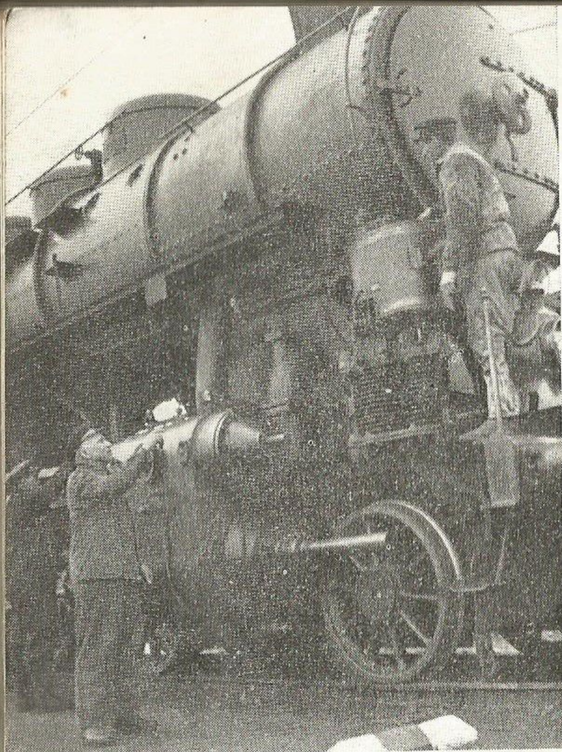
Vuosina 1945—1951 (7 vuodessa) Unkarin konerakennusteollisuus saavutti 400-prosenttisesti vuoden 1938 tason.

Konetuotanto on huomattavasti kehittynyt. Kun aikaisemmin Unkarin teollisuuden konetarve tyydytettiin miltei kokonaan ulkomailta tuotetuilla koneilla, on uuden Unkarin konerakennusteollisuus toteuttanut suuritehoisten, kaikentyyppisten valssikoneiden, metallisorvien, porakoneiden, höylien, jyrsinkoneiden ja muiden uudenaikaisten koneiden sarjatuotannon. Viisivuotissuunnitelman loppuun mennessä Unkarin konerakennusteollisuus tulee valmistamaan sarjatuotantona 29 uutta konetyyppiä.

Unkarissa aikaisemmin täysin tuntematon kaivoskonetuotanto on saavuttanut korkean tason viisivuotissuunnitelman aikana. Kaivoskoneita tuottava valtion teollisuus on toteuttanut insinöörien Zoltán Ajtayn ja József Szilárdin suunnittelemien suuritehoisten louhin- ja lastauskoneiden sarjatuotannon. Samoin valmistetaan sarjatuotantona koneasentaja István Szémanin automaattista hiilenlouhintakonetta ja insinööri József Kótan lastauskonetta. Näiden suurten ko-

Oik.: Näyte uusista unkarilaisista diesel-pikajunista.

Unkari on kuuluisa vetureistaan. Kuvassamme höyryveturia tarkastetaan ennen matkalle lähtöä.

neiden lisäksi tuotetaan Unkarin kaivoksia varten tuhansia hakkuja, hiilikairoja, hiilivaunuja ja monia muita koneita.

Sähkökoneteollisuus on Unkarin konerakennusteollisuuden toinen nopeasti kehittyvä haara. Budapestiläisen Ganz-tehtaan sähkömoottoreita, muuntajia ja sähkövetureita viedään maailman kaikkiin osiin.

Maatalouskoneteollisuuden kasvava tuotanto tekee mahdolliseksi suurisuuntaisen koneellistetun maatalouden nopean kehittymisen. Viisivuotissuunnitelman aikana Unkarin konetehtaat tuottavat 26.100 traktoria, 17.320 traktoriauraa ja kymmeniätuhansia muita koneita Unkarin työtätekeville talonpojille. Neuvostoliiton avun turvin on aloitettu myös korjuukombainien tuotanto.

Viisivuotissuunnitelman loppuun mennessä Unkarin maatalouskonetehtaat tuottavat 9.060 lyhteensitojakonetta ja 2.600 korjuukombainia. Uusien koneiden käytäntöönotto koneellistaa 90 % syväkynnöstä, 83 % tähkänpoiminnasta ja 50 % sadonkorjuusta.

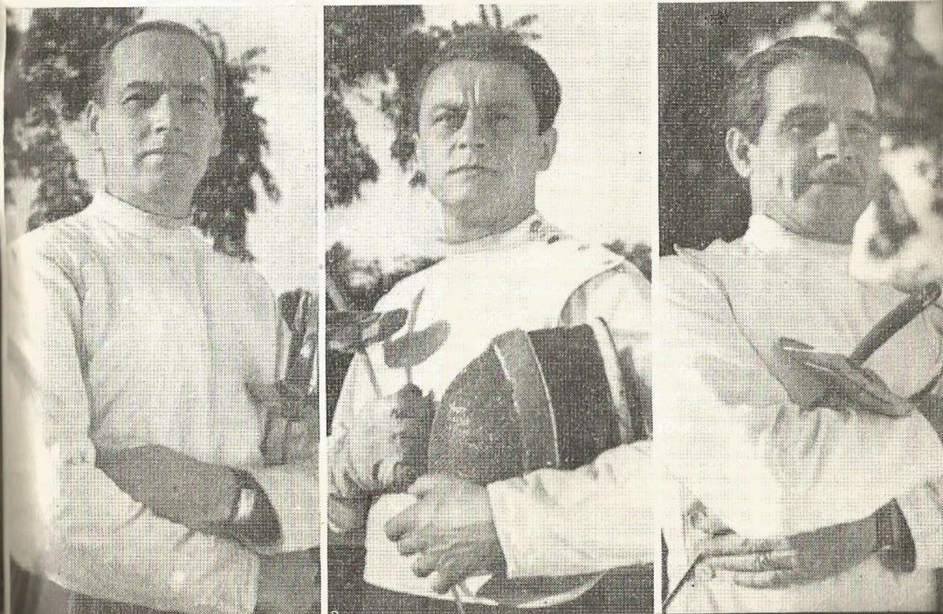
"Olen Csermakin äiti . . ."

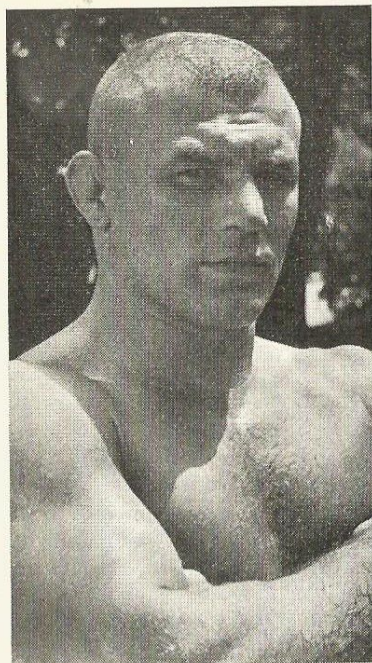
Unkarin loistavasti menestyneen olympiajoukkueen kotiinpaluu Helsingistä muodostui todelliseksi kansanjuhlaksi. Unkarilaisten urheilijoiden saapuessa Szobin raja-asemalle esittivät heille onnittelunsa ja tervehdyksensä lukuisat teollisuus- ja maatalous-työläisten valtuuskunnat. Matka Szobista Budapestiin muistutti todellista triumfiretkeä radanvarsille ja asemille keräytyneiden kymmenientuhansien ihmisten osoittaessa olympiajoukkueelle innostunutta suosiota.

Budapestissa saavuttivat vastaanottojuhlallisuudet huippukohtansa. Länsiaseman edustalle oli kokoontunut tuhansia nuorison ja työläisten edustajia vastaanottamaan menestynyttä olympiajoukkuetta. Vastaanottajien joukossa havaittiin lukuisia hallituksen ja joukkojärjestöjen edustajia.

Vastatessaan tervehdyspuheisiin olympiajoukkueen nimessä olympialaisten nyrkkeilykilpailujen kaksinkertainen kultamitalimies László Papp korosti, että valtio ja työtätekevien puolue ovat antaneet heille kaikki mahdolli-

Unkarin kultamitalijoukkue säilämiekkailussa. Joukkuekullan lisäksi P. Kovacs (vas.), A. Gerevich (kesk.) ja T. Berczelly (oik.) saivat kultaa, hopeaa ja pronssia henkilökohtaisesti luetellussa järjestyksessä.

Painin kultamitalimies M. Szilvási (alle 73 kg).

heiton kultamitalimiehen Jószef Csermakin äiti oli saapunut maaseudulta satojen kilometrien päästä Budapestiin tervehtimään poikaansa ja koetti tungoksen läpi päästä olympiajoukkueen luo. Mutta osoittautui mahdottomaksi astua askeltakaan eteenpäin. Silloin hän keksi sanoa: "Olen Csermakin äiti. Päästäkää minut katsomaan poikaani", ja yht'äkkiä hänelle aukeni leveä kuja ihmisjoukon läpi. Yleistä innostusta

Pituushypyn pronssimitalimies Földesi.

suudet ja keinot urheilun harjoittamiseen ja tehneet heille mahdolliseksi saavutetut olympiavoitot.

Kukkasateessa ja kymmenientuhansien ihmisten haltioituneiden suosionosoituksien saattamana olympiajoukkue marssi kaupungin halki Stalin-bulevardia pitkin. Katujen vieret olivat tungokseen asti täynnä yleisöä, vieläpä lehtimyymälöiden katotkin notkuivat katselijoista. Moukarin-

Unkarilainen kultamitalijoukkue nykyaikaisessa 5-ottelussa. Henkilökohtaisesti saivat lisäksi G. Benedek (kesk.) hopeaa ja I. Szondi (oik.) pronssia. Vas. kultamitalijoukkueen kolmas jäsen A. Kovács.

osoittaa parhaiten se, että "Szabad Népin" edustalla seisoi koko olympialaisten ajan tuhansia ihmisiä odottelemassa tuoreimpia uutisia niin tiheinä rivistöinä, että ne vaikeuttivat liikennettä ja oli ryhdyttävä erikoisjärjestelyihin sen ohjaamiseksi toisia teitä.

Unkarin olympiajoukkueen saavuttua Budapestiin kutsui pääministeri Mátyás Rákosi luokseen juhlalliselle vastaanotolle kaikki olympiamitalien saajat ja ilmoitti Unkarin kansantasavallan puhemiesneuvoston nimittäneen heidät ansioituneiksi urheilijoiksi. Lukuisille olympiajoukkueen urheilijoille ja toimihenkilöille puhemiesneuvosto myönsi erilaisia ansiomerkkejä. Ansiomerkit luovutti saajilleen juhlallisessa vastaanotossa puhemiesneuvoston puheenjohtaja Sándor Ronai.

Unkarin olympiavoitot Helsingin olympialaisissa ovat herättäneet valtavan urheiluharrastuksen koko maassa. Jopa yli 80-vuotiaat mummotkin kuuntelivat suurella innostuksella Unkarin yleisradion olympialähetyksiä. Jo nyt on aloitettu valmistelut Melbournen olympiakisoja silmällä pitäen. Unkarin urheilijat ovat päättäneet saavuttaa siellä vieläkin suurempia voittoja kuin Helsingissä.

VOIMISTELUA JA KULTAA

Viime vuosien aikana on voimistelusta tullut Unkarissa eräs levinneimpiä ja suosituimpia urheilumuotoja. Yli 20 000 nousee nykyään jo niiden lukumäärä, jotka järjestelmällisesti harrastavat tätä urheilua; ja tämän lisäksi osallistuvat suuret joukot tehtaiden, koulujen ja laitosten erilaisten juhlatilaisuuksien voimisteluesityksiin.

Hyvin suuri merkitys Unkarin voimistelun kehitykselle on jokavuotisilla alokasjoukkueiden mestaruuskilpailuilla, jotka maan ammattiliittojen keskusneuvosto järjestää vasta-alkajille. Nämä ovat vuoden suurimpia joukkokilpailuja, joihin viimeksi otti osaa yli 15 000 voimistelijaa.

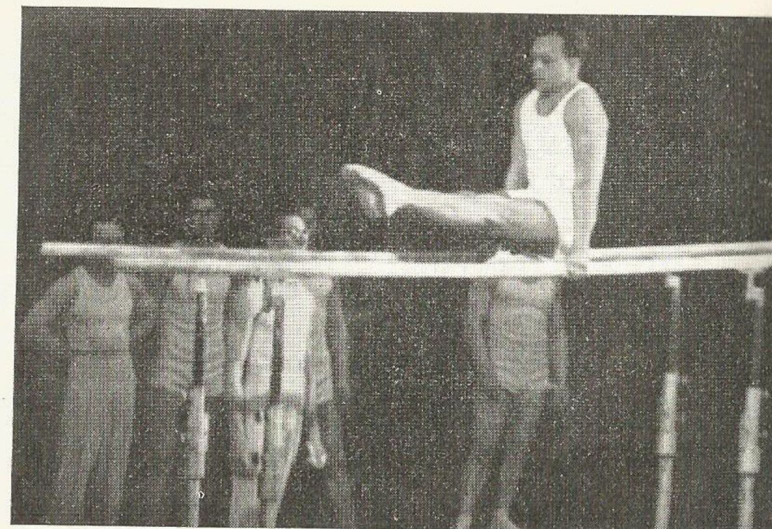

Olympialaisten nojapuukilpailun kultamitalityttö Márgit Korondi. V a s. permantovoimistelun kultamitalin voittaja Agnes Keleti.

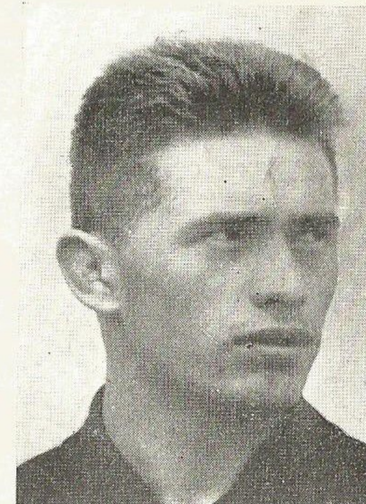
Uusien kykyjen edelleenkehittämisestä huolehtivat suuressa määrin tunnetut mestarit. Heillä ei ole mitään tarkoin varjeltavia salaisuuksia, vaan he tutustuttavat nuoret mielellään rikkaisiin kokemuksiinsa ja ovat onnellisia nähdessään nuorten heidän tukensa ansiosta vähitellen pääsevän yhä korkeammalle tasolle ja siten vahvistavan Unkarin voimistelua.

Nuorten innostuksella ja toverillisella auttamisella on ollut suuri osuus

Lontoon kisojen vapaan taitovoimistelun kultamitalimies F. Pataki nojapuilla. A l l a painin kultamitalimies I. Hodos (alle 57 kg).

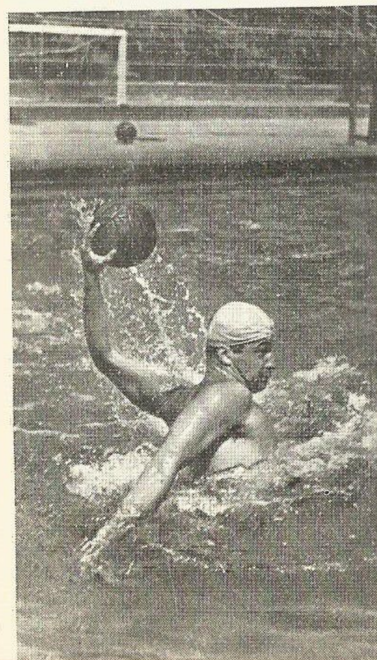
siinä, että Unkarin voimistelu on kansainvälisissä kilpailuissa saavuttanut paljon kauniita tuloksia. Äskettäin pidetyissä maaotteluissa Unkarin mies- ja naisjoukkueet voittivat tshekkoslovakialaiset, romanialaiset, saksalaiset, bulgarialaiset ja puolalaiset, ja hävisivät vain Neuvostoliiton joukkueelle. Jokainen heistä tietää, että vain lyhyen ajan kestävän liikkeen viimeistelty suoritus vaatii monien kuukausien raskaan työn. Juuri senvuoksi ovat unkarilaiset voimistelijat harjoitelleet olympialaisten liikkeitä jo syyskuusta lähtien voidakseen niitä parantaa yhä enemmän. Agnes Keleti, Unkarin parhaita naisvoimistelijoita, aloitti Helsingissä liikkeensä takavoltilla. Se kestää kaiken kaikkiaan vain muutaman sekunnin, mutta Keleti ei ole väsynyt viimeistelemään tätä liikettä, vaikka se onnistuukin jo aivan moitteettomasti.

"Kultaista" vesipalloa

Ne unkarilaiset vesipalloilijat, jotka Helsingin olympialaisissa loistavalla pelillään voittivat vesipallon kultamitalin, ovat kansainvälisessä urheiluelämässä vielä melko vähän tunnettuja. Unkarin joukkue on kokoonpantu pääasiassa nuorista pelaajista.

Maailmansotien välisenä aikana unkarilaiset vesipalloilijat edustivat koko maailman mittakaavassa ensiluokkaista peliä ja pitivät suurten voittojensa kokonaisella sarjalla lujasti hallussaan hegemoniaa. Mutta kun sen ajan "suuret", Németh, Vértessi, Sárkány ja muut, joutuivat ikänsä vuoksi melkein samanaikaisesti vetäytymään pelistä, ei heidän paikkojaan onnistuttu täyttämään heidän veroisilla pelaajilla, ja näin Unkari menetti johtoasemansa.

Toista maailmansotaa seuranneina vuosina astui esiin kokonaan uusi pelaajakaarti. Unkarin vesipallon vanhat tekijät toimivat nykyisin nuoren polven opettajina.

Unkarin vesiurheilun parhaat mestarit ja valmentajat, kuten Rajki, Sárkány, Vértessi ym., ovat tehneet suuren työn Unkarin vesipallotyylin uudelleen kehittämisessä.

Keitä kuuluu Unkarin nuorentuneeseen joukkueeseen? Mainitaksemme vain muutamia etevimpiä: maalivahti Antal, tarkkasilmäinen, loistava pelaaja. Huomattavimpia pelaajia on monipuolinen Gyarmati. Hänellä on melkoinen kansainvälinen kokemus, ja hän pelaa yhtä hyvin sekä puolustuksessa että hyökkääjänä. Martinin päättäväisyydellä maalin edessä on suuri arvo. Unkarin maajoukkueen nuorin on tuskin 17-vuotias György Kárpáti. Aikaisempi uinnin juniorimestari on nopeutensa, kekseliäisyytensä ja tarkkuutensa ansiosta kehittynyt joukkueensa erääksi tukipylvääksi. Kárpáti on paljosta velkaa nykyiselle nuorten valmentajalle, Unkarin kaksinkertaisen olympiakultamitalijoukkueen maailmankuululle "Jamesille", János Némethille. Hänen loistavat liikkeensä ja salamannopeat käännöksensä ovat heränneet uudelleen eloon nuoressa Kárpátissa.

Unkarin nuorekas, monien uusien kykyjen verestämä kultamitalivesipallojoukkue lunasti Helsingissä kauniilla pelillään lupauksensa ja tuotti suurta iloa kaikille vesipallon ystäville.

Vas. Kuulu vesipallohai Gyarmati laukaisuasennossa. Oik. ylh. Unkarin olympiavesipallojoukkue, oik. alla Martini mielipaikallaan maalin edessä.

Helsinki 1952,
Kustannusosakeyhtiö Yhteistyön
Kirjapaino